

Samen thuis lezen

Dit meesterstuk gaat over het actief betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind met leesproblemen door samen thuis te lezen.

Naam: Annemarie de Bont
Studentennummer: 2149178
Opleiding: OSO, Master SEN – Dyslexiespecialist
Lesplaats: Tilburg
Begeleidster: Drs. Thea Deckers
Juni 2011

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	6
Inleiding.....	8
Hoofdstuk 1. Aanleiding en probleemstelling	
1.1.Aanleiding.....	13
1.2. Onderzoeksvraag en deelvragen.....	14
1.3. Het verloop van het onderzoek.....	15
1.4.Verwachtingen.....	16
1.5. Inclusief onderwijs.....	16
1.6. Ethiek.....	17
Hoofdstuk 2. Theoretische onderbouwing	
2.1. Inleiding.....	18
2.2. Het proces van het technisch lezen.....	18
2.3. Het belang van technisch lezen.....	19
2.4. De rol van ouders bij het leesproces van hun kind.....	20
2.4.1. De stimulerende rol van ouders bij het leesproces van hun kind.....	20
2.4.2. De begeleidende rol van ouders bij het leesproces van hun kind.....	20
Hoofdstuk 3. Onderzoeksmethodologie	
3.1. Inleiding.....	22
3.2. Onderzoeksvraag en deelvragen.....	22
3.3. De onderzoeksgroep.....	23
3.4. De opzet van het onderzoek.....	23

3.5. De interventie.....	24
3.6. Onderzoeksmiddelen.....	24
3.7. Betrouwbaarheid, validiteit en triangulatie.....	25
3.8. Schematische opbouw van het onderzoek.....	27
3.9. De voortgang van de interventie.....	28
Hoofdstuk 4. Data, analyse en resultaten	
4.1. Deelvragen.....	29
4.2. Data deelvraag 3.....	29
4.2.1.Data begeleiding vanuit school.....	30
4.3. Data deelvraag 4.....	31
4.3.1. Data technische leesvaardigheid op woordniveau.....	31
4.3.2. Data technische leesvaardigheid op tekstniveau.....	32
4.4. Data deelvraag 5.....	34
4.5. Data deelvraag 6.....	34
4.5.1. Data van de ervaringen van ouders over het samen thuis lezen.....	35
4.5.2. Gegevens met betrekking tot de ingevulde logboeken.....	36
4.5.3. Samenvatting van de kwalitatieve gegevens van het tweemaal telefonisch contact van de onderzoeker met de ouders over de voortgang van het samen thuis lezen.....	37
4.6. Data deelvraag 7.....	37
4.6.1. Data van de ervaringen van leerlingen over het samen thuis lezen.....	38
4.7. Data deelvraag 8.....	39

4.7.1. Data met betrekking tot wat de leerlingen van SBO Noorderlicht heeft geholpen om thuis met hun ouders te kunnen lezen.....	39
4.8. Samenvatting.....	39
Hoofdstuk 5. Conclusies	
5.1. Conclusies met betrekking tot de centrale onderzoeksvraag.....	41
5.1.1. Conclusies met betrekking tot de technische leesvaardigheid op woordniveau.....	41
5.1.2. Conclusies met betrekking tot de technische leesvaardigheid op tekstniveau.....	42
5.2. De begeleiding vanuit school: opzet en conclusies.....	43
5.2.1. Inleiding.....	43
5.2.2. De opzet.....	43
5.2.3 Conclusies met betrekking tot de begeleiding.....	45
5.3. Conclusies met betrekking tot het leesplezier.....	45
5.4. Bevindingen van ouders en leerlingen met betrekking tot het thuis lezen...	46
5.4.1. Ouders.....	46
5.4.2. Leerlingen.....	46
5.5. De betekenis van de resultaten van het onderzoek voor de praktijksituatie.....	47
5.6. Eindconclusies en aanbevelingen.....	47
Hoofdstuk 6. Evaluatie onderzoek	
6.1. Het voorstel.....	49

6.2. Het onderzoek.....	49
6.2.1. De aanloop naar het onderzoek.....	49
6.2.2. Het onderzoek.....	50
6.3. Feedback.....	50
6.4. De effecten van het onderzoek voor mezelf.....	51
Literatuur.....	53
Bijlagen	
Bijlage 1: Enquête 1 ouders.....	55
Bijlage 2: Enquête 2 ouders.....	57
Bijlage 3: Enquête leerlingen.....	61
Bijlage 4: Logboek.....	63
Bijlage 5: Feedback.....	64
Bijlage 6a: Correctieprocedure.....	65
Bijlage 6b: Correctieprocedure.....	66
Bijlage 7: Deelnemersverklaring.....	67
Bijlage 8: Deelnemerscertificaat.....	68

Samenvatting

Dit praktijkonderzoek vindt plaats op SBO Noorderlicht. Een school die passend onderwijs biedt aan kinderen met leerproblemen, achterblijvende leerontwikkeling, gedragsproblemen en/of sociaal-emotionele problemen. Op SBO Noorderlicht is het actief betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind geen vanzelfsprekendheid. Het doel van dit onderzoek is om ouders actief te betrekken bij de leesontwikkeling van hun kind met leesproblemen.

De centrale onderzoeksvraag in dit praktijkonderzoek is:

Heeft het gedurende tien weken thuis lezen van ouders van SBO Noorderlicht met hun kind met leesproblemen een aantoonbaar positief effect op de vaardigheid van technisch lezen op woord- en tekstniveau?

Het eerste deel van het onderzoek bestaat uit verkenning en verdieping vanuit de literatuur. Het belang van technisch lezen is aangegeven en er is onderzocht wat het belang is van het betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind.

Voor het praktische tweede deel, is gekozen voor een actieonderzoek met een quasi-experimenteel karakter. Dat wil zeggen dat er geen controlegroep is.

Negen leerlingen met hun ouders hebben deelgenomen aan het onderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd in de middenbouw van SBO Noorderlicht. Voorafgaand aan het onderzoek is er een nulmeting gedaan met betrekking tot de technische leesvaardigheid op woord- en tekstniveau. Na een interventie van tien weken, waarin ouders en hun kind 4x 15 minuten per week samen hebben gelezen, is de eindmeting gedaan. De toetsen die hiervoor gebruikt zijn, de DMT en de AVI, zijn COTAN geregistreerd. De leervorderingen zijn omgezet in leerrendementen.

Er is een nul- en een eindmeting gedaan met betrekking tot het leesplezier van de leerlingen door een schaalmeting.

Voorafgaand aan het onderzoek hebben de ouders, middels een enquête, kunnen aangeven waaraan ze behoefte hebben wat betreft de begeleiding vanuit school om hun kind met leesproblemen thuis te kunnen begeleiden.

Tot slot is aan ouders en leerlingen, middels een enquête, gevraagd hoe zij het samen thuis lezen en de begeleiding vanuit school hebben ervaren.

De conclusies met betrekking tot de hoofd- en de deelvragen zijn:

- het samen thuis lezen van ouders met hun kind met leesproblemen leidt tot een toename van de technische leesvaardigheid op woord- en tekstniveau;
- het samen thuis lezen van ouders met hun kind met leesproblemen leidt tot een toename van leesplezier;
- de begeleiding die vanuit school gegeven is voldoet aan de behoeften van ouders en leerlingen;
- zowel door ouders als door leerlingen wordt het samen thuis lezen als positief ervaren.

De conclusies uit dit onderzoek bieden SBO Noorderlicht handvatten om ouders structureel te betrekken bij de leesontwikkeling van hun kind.

Inleiding

In de inleiding wordt ingegaan op wie ik ben, waar mijn onderzoek plaatsvindt en met welke doelgroep. Mijn motivatie voor de keuze van het onderzoeksonderwerp wordt toegelicht, evenals de relevantie van dit onderzoek voor mezelf en mijn werkomgeving.

Wie ben ik?

Na een jaar werken in het reguliere basisonderwijs ben ik in 1985 overgestapt naar het speciaal basisonderwijs. Tijdens het werken in het reguliere basisonderwijs heb ik ontdekt dat het begeleiden van kinderen van wie de ontwikkeling niet vanzelf gaat mijn interesse heeft. Het in kaart brengen van de specifieke hulpvraag van een leerling en het zoeken naar een antwoord hierop is, vanaf het moment dat ik als leerkracht ben gaan werken tot op de dag van vandaag, mijn passie. De keuze om over te stappen naar het speciaal basisonderwijs is gebaseerd op twee redenen:

1. door de grootte van de klassen in het reguliere basisonderwijs kan ik een leerling met een hulpvraag niet de begeleiding geven die ik wil;
2. mijn persoonlijke ambitie in de begeleiding van kinderen met een hulpvraag heeft meer ontwikkelingsmogelijkheden in het speciaal basisonderwijs.

Meer dan 25 jaar werk ik op SBO Noorderlicht, de school die mij ruimte biedt om mezelf te blijven ontwikkelen. Op dit moment werk ik als leerkracht in groep 3.

SBO Noorderlicht

SBO Noorderlicht is een fusieschool (2008) tussen een MLK- (Moeilijk Lerende Kinderen) en een LOM-school (Leer- en Ontwikkelingsmoeilijkheden). SBO Noorderlicht biedt passend onderwijs aan kinderen met leerproblemen, achterblijvende leerontwikkeling, gedragsproblemen en/of sociaal-emotionele problemen. Het onderwijs sluit aan bij de specifieke behoeften van het kind. Een doorgaande ontwikkelingslijn en leerlijn zijn hierbij het uitgangspunt. Er wordt gewerkt met verschillende leerstromen uiteenlopend van praktisch en ervaringsleren tot theoretisch en cognitief leren of een combinatie hiervan (www.sbonoorderlicht.nl). Een duidelijk omschreven pedagogische en didactische aanpak binnen de school zorgt ervoor dat een kind zich optimaal kan ontwikkelen.

Motivatie voor de leerroute Dyslexiespecialist

Niet goed kunnen lezen is een belemmering voor de schoolcarrière van een leerling (Struiksmā, 2009). Een primair doel van een school is een leerling leren lezen zodat hij later zijn weg kan vinden in de geletterde maatschappij. Onder de leerlingpopulatie van SBO Noorderlicht bevinden zich veel leerlingen die problemen hebben op het gebied van lezen. Die variëren van lichte achterstanden tot ernstige, meervoudige dyslexie. Ik ervaar bij een groot deel van deze leerlingen dat er een koppeling is tussen leesproblemen en welbevinden. Ontbreken van leesplezier en het ervaren van problemen op leesgebied zorgen niet alleen voor frustraties bij de leerling, maar hebben ook invloed op de motivatie die nodig is om het leesprobleem aan te pakken. Dit maakt het leesprobleem complex. Professionalisering met betrekking tot het leren lezen is nodig, omdat het antwoord op een hulpvraag van leerlingen met een leesprobleem en de daarbij komende problemen, specifieke kennis vereist. Leren lezen, in al zijn facetten, vind ik een boeiend proces. Het vergroten van mijn kennis op leesgebied is mijn motivatie geweest om de Masteropleiding Special Educational Needs (SEN), leerroute Dyslexiespecialist, te volgen. Het volgen van deze opleiding leidt tot verdere professionalisering binnen mijn persoonlijke ontwikkeling en die van SBO Noorderlicht. Niet alleen kan ik een leerling met leesproblemen, als leerkracht, beter begeleiden, maar binnen SBO Noorderlicht kan mijn kennis ook ingezet worden voor ouders en collega's. Bovendien kan ik mede gestalte geven aan goed leesonderwijs.

Het onderzoek

Het actief betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind is op SBO Noorderlicht niet vanzelfsprekend. Deze praktijksituatie kan, na onderzoek, mogelijk verbeterd worden. Uit de literatuur (Vernooy, 2006) is bekend dat verschillen tussen kinderen op taal- en leesgebied toe te schrijven zijn aan factoren zowel binnen als buiten het kind. Binnen het kind gaat het om factoren zoals erfelijkheid, motivatie en intelligentie. De factoren die buiten het kind liggen en die beïnvloed kunnen worden zijn de school en de ouders.

De school heeft de verantwoordelijkheid om deskundige leerkrachten te laten werken met kinderen met leesproblemen. Leerkrachten hebben de taak om voor een goede

pedagogische en didactische aanpak te zorgen zodat een kind zich optimaal kan ontwikkelen.

Ouders kunnen thuis het taal- en leesklimaat bevorderen. Dat begint al voordat het kind naar school gaat. Een taalrijke omgeving maken en kinderen stimuleren om te lezen vermindert het aantal risicoleerlingen, omdat in de fase vóór het lezen de uitbreiding plaatsvindt van woord- en wereldkennis. De beschikbaarheid en toegankelijkheid van woord- en wereldkennis speelt een grote rol bij het leren lezen (van der Leij, 2003).

Kinderen met leesproblemen hebben extra oefening en training nodig. Ouders kunnen hierin een waardevolle rol spelen door het kind voortdurend aan te moedigen en te begeleiden bij het extra oefenen en trainen van het technisch lezen (Paternotte, 2009). Mijn onderzoek richt zich op het actief betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind door hen een begeleidende rol te geven in het thuis extra oefenen van de leesvaardigheid van hun kind met leesproblemen. Onderzocht wordt of het samen lezen van ouders met hun kind met leesproblemen een aantoonbaar positief effect heeft op de technische leesvaardigheid op woord- en tekstniveau van hun kind.

Door het invullen van een vragenlijst geven ouders aan waaraan zij behoefte hebben in de ondersteuning vanuit school om samen thuis met hun kind te kunnen lezen. Het besef van ouders dat zij op een positieve manier een bijdrage kunnen leveren aan de leesontwikkeling van hun kind, draagt mogelijk bij aan een grotere betrokkenheid van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind. Mocht uit onderzoek blijken dat het samen thuis lezen een aantoonbaar positief effect heeft op de technische leesvaardigheid van het kind dan leidt dat mogelijk tot het vergroten van de motivatie van ouders om het samen thuis lezen te continueren. Na een periode van tien weken, waarin ouders en hun kind 4x 15 minuten per week samen thuis lezen, wordt ouders opnieuw een vragenlijst aangeboden. Hierin kunnen zij aangeven hoe zij het begeleiden van hun kind met leesproblemen hebben ervaren. Ik verwacht dat dit onderzoek leidt tot een prettige en positieve samenwerking tussen school en ouders.

Op wie richt het onderzoek zich?

Het onderzoek richt zich op leerlingen met een gemiddelde intelligentie uit de middenbouw van SBO Noorderlicht en hun ouders. Ik heb gekozen voor de middenbouw, omdat alle leerlingen in deze bouw het aanvankelijke leesproces van groep 3 doorlopen hebben. Het technisch lezen richt zich hier op verhoging van accuratesse en tempo om te komen automatisering. Dit is een belangrijk stadium in het leesproces. Ik heb gekozen voor leerlingen met een gemiddelde intelligentie, omdat bij deze leerlingen intelligentie geen belemmerende factor vormt voor het onderzoek dat ik wil doen. Elke leerling op onze school heeft een eigen ontwikkelingsperspectief. Dit houdt in dat er een verwachting wordt gegeven met betrekking tot de resultaten op termijn, in dit geval de leesresultaten, rekening houdend met intelligentie en belemmerende factoren. Dit onderzoek richt zich op leerlingen die onder de eigen leerlijn voor lezen scoren, aangegeven in het ontwikkelingsperspectief. Leerlingen die tot de doelgroep behoren, maar die een leestraject volgen op zorgniveau 3 (intern begeleider) of zorgniveau 4 (externe hulp) komen niet voor mijn onderzoek in aanmerking.

De relevantie van het onderzoek voor mezelf, de praktijk en de theorie

Het belang voor mij van dit onderzoek is dat ik leer om een praktijkonderzoek op te zetten met als doel aan te tonen dat het betrekken van ouders effectief kan zijn bij de leesontwikkeling van hun kind met leesproblemen. Het is belangrijk dat ik het samen lezen van ouders en hun kind goed coördineer en begeleid. Indien ik hierin slaag zal het betrekken van ouders bij het lezen met hun kind mogelijk vervolg krijgen binnen de school. Bovendien hoop ik dat de ouders op hun beurt gemotiveerd raken om ook na het onderzoek door te gaan met het samen lezen.

Om het onderzoek goed te kunnen uitvoeren is het van belang dat ik me verdiep in de literatuur zodat ik het onderzoek kan onderbouwen.

Een woord van dank

Dit meesterstuk is mede tot stand gekomen door de hulp en steun van anderen.

- De doelgroep van mijn onderzoek zijn leerlingen in de middenbouw van SBO Noorderlicht. Hier werken mijn collega's Fiona, Doreth en Joke. Zij hebben mij de ruimte gegeven om in hun groepen mijn praktijkonderzoek uit te voeren.

- Onze intern begeleider Jacqueline heeft de nul- en de eindmeting gedaan van de technische leesvaardigheid op woord- en tekstniveau. Ook heb ik altijd met vragen bij haar kunnen aankloppen. Dat geldt ook voor onze orthopedagoog Manon.
- Mijn afstudeerbegeleider, Thea Deckers, heeft een grote bijdrage geleverd aan het schrijven van dit meesterstuk door kritisch te kijken naar mijn schrijfsels en mij te ondersteunen wanneer het wat minder vlot verliep.
- Mijn medestudenten Ine, Roxanne, Nieneke en Ilona hebben het meesterstuk voorzien van feedback en zorgden voor de mentale ondersteuning.
- Het thuisfront: Hans, Joep, Renée en Sam hebben me gesteund door het corrigeren van hoofdstukken, het (mede) maken van grafieken, mentale ondersteuning of soms gewoon door taken in het huishouden over te nemen.

Al deze mensen wil ik bedanken voor hun support tijdens het uitvoeren van het praktijkonderzoek en het schrijven van dit meesterstuk.

Hoofdstuk 1. Aanleiding en probleemstelling

In dit hoofdstuk worden de aanleiding voor dit onderzoek, de onderzoeksvraag en de deelvragen toegelicht. Daarnaast wordt uitgelegd hoe het onderzoek is ingericht en wat het doel ervan is.

1.1. Aanleiding

In de middenbouwgroepen van SBO Noorderlicht, waar mijn onderzoek plaatsvindt, zitten 43 leerlingen in de leeftijd van 8 tot en met 10 jaar. Vanuit het ontwikkelingsperspectief gezien scoort 37,2% van deze leerlingen op de Drie Minuten Toets (DMT) onder hun eigen leerlijn, aangegeven in het ontwikkelingsperspectief. Binnen de school krijgen deze leerlingen één keer per week extra instructie in de klas door de eigen leerkracht. Ouders worden niet ingeschakeld om hun kind te ondersteunen in het leesproces. Gezien de leestaken die ouders krijgen wanneer hun kind behandeld wordt voor dyslexie via de Zorgverzekeraar en de literatuur die het belang aangeeft van het betrekken van ouders bij het leesproces van hun kind (Paternotte, 2009) kun je niet om ouders heen.

De kinderen die op SBO Noorderlicht zitten hebben allemaal een hulpvraag. Deze kan liggen op het gebied van leren, gedrag en sociaal-emotionele ontwikkeling. Het is mogelijk dat factoren als comorbiditeit en/of een problematische thuissituatie het lezen beïnvloeden. Vaak gehoorde opmerkingen van leerkrachten over het inschakelen van ouders bij het thuis met hun kind lezen zijn: *'Hij vindt lezen al niet leuk en dan ook nog thuis laten lezen?'*, *'Er zijn zoveel problemen in dat gezin, dat kunnen ze er niet bij hebben'*, of: *'Hij kan zo moeilijk doen, dat gaat nooit lukken'*. Het is waar dat deze opmerkingen voor sommige leerlingen kunnen gelden, maar dat rechtvaardigt niet dat ouders niet ingeschakeld kunnen worden. Volgens Vernooy (2006), die uitgaat van een driehoeksverhouding tussen een leerling, school en ouders, zijn de twee laatstgenoemden het gemakkelijkst te beïnvloeden. Op het gebied van lezen betekent dit dat we als school de taak hebben om de hulpvraag van een kind met leesproblemen in kaart te brengen en daar een adequaat antwoord op te vinden, rekening houdend met de leerling in kwestie.

Het is van belang om, daar waar mogelijk, ouders actief te betrekken bij de leesontwikkeling van hun kind. In het geval van ouders van SBO Noorderlicht valt

hier winst te behalen, omdat dit tot op heden niet gebeurd is. Het is begrijpelijk dat er ouders zijn bij wie dit om welke reden dan ook niet kan. Maar er zullen zeker ouders zijn die, wanneer er een beroep op ze gedaan wordt, mee willen werken. De ouders die participeren in het onderzoek krijgen een vragenlijst voorgelegd waarin hen wordt gevraagd waar ze, wat betreft de begeleiding vanuit school, behoefte aan hebben. Afhankelijk van de antwoorden die ouders geven wordt de gewenste begeleiding gerealiseerd. Wanneer uit het onderzoek blijkt dat het samen thuis lezen van ouders en hun kind met leesproblemen een aantoonbaar positief effect heeft op de vaardigheid van het technisch lezen en het leesplezier, zal ik een aanbeveling doen aan de directie. De aanbeveling zal een onderbouwd advies inhouden om ouders actief bij de leesontwikkeling van hun kind te betrekken, daar waar mogelijk.

1.2. Onderzoeksvraag en deelvragen

De centrale onderzoeksvraag:

Heeft het gedurende tien weken thuis lezen van ouders van SBO Noorderlicht met hun kind met leesproblemen een aantoonbaar positief effect op de vaardigheid van technisch lezen op woord- en tekstniveau?

Deelvragen:

1. Wat is het belang van technisch lezen? Deze vraag wordt beantwoord door middel van de literatuurstudie in hoofdstuk 2.
2. Wat is volgens de literatuur het belang van het betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind? Deze vraag wordt beantwoord door middel van de literatuurstudie in hoofdstuk 2.
3. Waar hebben ouders van SBO Noorderlicht behoefte aan in de begeleiding vanuit school om samen met hun kind met leesproblemen thuis te kunnen lezen? Deze vraag wordt beantwoord door middel van een enquête.
4. Heeft de interventie een aantoonbaar positief effect op de technische leesvaardigheid op woord- en tekstniveau? Deze vraag wordt beantwoord door een nul- en een eindmeting te doen van de technische leesvaardigheid op woordniveau door de DMT en op tekstniveau door de AVI-toets.
5. Heeft het samen thuis lezen een aantoonbaar positieve invloed op het leesplezier van de leerling?

Deze vraag wordt beantwoord door middel van een schaalmeting.

6. Hoe is de begeleiding en het thuis lezen tijdens de interventie door de ouders ervaren?

Deze vraag wordt beantwoord door middel van een enquête.

7. Hoe is het thuis samen lezen tijdens de interventie door de kinderen ervaren?

Deze vraag wordt beantwoord door middel van een enquête.

8. Welke onderdelen van de begeleiding vanuit school hebben de leerlingen van SBO Noorderlicht geholpen om thuis met hun ouders te kunnen lezen?

Deze vraag wordt beantwoord door middel van een enquête.

Mijn overtuiging dat er winst te halen is bij het thuis lezen van ouders van SBO Noorderlicht samen met hun kind met leesproblemen, is gestoeld op ervaring en inschatting. Onderzoek en literatuurstudie moeten dit bevestigen.

Het onderzoek is geheel afhankelijk van de deelnemende ouders en hun kind.

Ouders verplichten om deel te nemen kan niet. Daar kiezen ouders zelf voor. Dat geldt ook voor de participerende ouders en hun kind. Houden zij het vol om minimaal 4 x 15 minuten in de week te lezen? Wat als er teveel afhaken?

Goed luisteren naar waar ouders behoefte aan hebben als het gaat om ondersteuning maakt het risico kleiner dat er ouders afhaken.

1.3. Het verloop van het onderzoek

Het onderzoek verloopt als volgt:

- het onderzoek start met de selectie van de onderzoeksgroep;
- middels een brief met uitleg over het onderzoek, worden de ouders van deze leerlingen benaderd. Er wordt aan hen gevraagd of ze willen participeren in het onderzoek;
- ouders die instemmen met deelname wordt een enquête voorgelegd waarin ze kunnen aangeven waar ze wat betreft begeleiding behoefte aan hebben om samen met hun kind thuis te kunnen lezen. Op grond van de resultaten van de enquête wordt er begeleiding gerealiseerd door de onderzoeker;
- er wordt een nul- en een eindmeting gedaan van de technische leesvaardigheid op woord- en tekstniveau. De resultaten worden per leerling omgezet in leerrendementen door de nul- en de eindmeting met elkaar te vergelijken;

- er wordt een nul- en een eindmeting gedaan wat betreft het leesplezier van deelnemende leerlingen door het geven van een cijfer op een schaal van 1 tot en met 10. Of de interventie een positief effect heeft gehad op het leesplezier, wordt vastgesteld door de nul- en de eindmeting met elkaar te vergelijken;
- de interventie duurt tien weken. Ouders en hun kind lezen gedurende de interventie minimaal 4 x 15 minuten per week samen;
- in een enquête wordt aan ouders en leerlingen gevraagd hoe zij het samen thuis lezen hebben ervaren.

1.4. Verwachtingen

Wanneer het onderzoek verloopt zoals gepland dan verwacht ik te bereiken dat:

- het samen thuis lezen een positieve invloed heeft op technische leesvaardigheid op woord- en tekstniveau van de leerling;
- het samen thuis lezen een aantoonbaar positief effect heeft op het leesplezier van de leerling;
- dat het samen thuis lezen als positief ervaren wordt door zowel ouders als kind;
- het onderzoek leidt tot het structureel betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind daar waar het kan.

1.5. Inclusief onderwijs

In dit praktijkonderzoek zijn negen ouders betrokken bij de leesontwikkeling van hun kind. Door ouders te betrekken bij de opzet van de begeleiding is er tegemoetgekomen aan de behoeften van ouders met betrekking tot de begeleiding vanuit school. Op deze manier is er rekening gehouden met de wensen van ouders en met de eigenheid van ouders. Door samenwerking van de onderzoeker met de ouders is de begeleiding gerealiseerd. Zowel aan de leerlingen als aan de ouders die aan dit onderzoek hebben deelgenomen is expliciet om instemming gevraagd.

Door expliciet instemming te vragen worden zowel ouders als kinderen verantwoordelijk voor hun eigen bijdrage in het proces van lezen. Bovendien leidt de instemming tot een wederzijdse verantwoordelijkheid tussen ouders en leerlingen. In dit onderzoek zijn zowel ouders, leerlingen als onderzoeker met respect omgegaan met elkaar door rekening te houden met de eigenheid van eenieder. Het betrekken

van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind op deze manier sluit niemand uit van deelname en levert daardoor een bijdrage aan inclusief onderwijs.

1.7. Ethiek

Voor een praktijkonderzoek Master SEN is een aantal principes beschreven (Boerman, 2008) voor ethische reflectie door de onderzoeker. Aan de hand van deze principes wil ik reflecteren op mijn handelen als onderzoeker.

Vertrouwen, bedrog en zelfbedrog

De resultaten van dit onderzoek zijn gebaseerd op transparante en navolgbare gegevens. Bij gebruikmaking van andermans werk zijn de bronnen vermeld volgens de daarvoor gestelde richtlijnen. Betrokkenen, collega's, directie, ouders en leerlingen van de onderzoeksgroep zijn geïnformeerd over het onderzoek en tussentijds op de hoogte gehouden. Er zijn voortgangsgesprekken geweest met medestudenten en afstudeerbegeleidster.

Zorgvuldigheid en nalatigheid

Voorafgaand aan het onderzoek is aan alle betrokkenen toestemming gevraagd om het onderzoek uit te voeren. Alle gegevens van het onderzoek zijn anoniem verwerkt en worden alleen gebruikt in relatie tot het onderzoek.

Volledigheid en selectiviteit

Alle uitkomsten en resultaten spelen een rol in dit onderzoek. Er heeft geen selectie plaatsgevonden van gegevens of resultaten.

Concurrentie en collegialiteit

Collegialiteit, loyaliteit en respect naar betrokkenen liggen ten grondslag aan dit meesterstuk.

Publiceren, auteurschap en geheimhouding

Dit meesterstuk wordt, na afronding, beschikbaar gesteld aan diegenen die hebben meegewerkt aan het onderzoek, aan collega-studenten en aan diegenen die binnen de praktijk van Fontys OSO werkzaam zijn.

Hoofdstuk 2. Theoretische onderbouwing

In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op het proces van technisch lezen en er wordt een antwoord gegeven op de volgende deelvragen:

Deelvraag 1: Wat is het belang van technisch lezen?

Deelvraag 2: Wat is volgens de literatuur het belang van het betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind?

2.1. Inleiding

Gesproken taal bestaat langer dan geschreven taal. Geschreven taal wordt gezien als een culturele interventie waarvoor onderwijs nodig is (Atteveldt, 2003). Één van de kerntaken van onderwijs is dan ook een leerling goed leren lezen. In onze samenleving speelt het geschreven woord een belangrijke rol. Lezen opent deuren om te leren, maar ook om kennis en informatie te ontvangen en over te dragen. Thomassen (1991) omschrijft lezen als het begrijpen van het geschreven woord. Om het geschreven woord te kunnen begrijpen is, naast taalbegrip en woordenschatontwikkeling, technisch kunnen lezen van belang. Struiksmā (2009) zegt dat technisch lezen niet meer is dan een middel om toegang te krijgen tot informatie. Technisch lezen wordt derhalve gezien als een deelvaardigheid van het lezen.

2.2. Het proces van technisch lezen

Ons schrift kent een alfabetisch systeem. Het schrift bestaat uit letters (grafemen) waaraan klanken (fonemen) gekoppeld zijn. Bij het technisch lezen gaat het erom dat letters vlot aan klanken gekoppeld kunnen worden. Zo ontstaat letterkennis.

In het Protocol Leesproblemen en Dyslexie voor groep 1 en 2 (Wentink e.a., 2008) worden drie stadia van geletterdheid onderscheiden:

1. de fase van ontluikende geletterdheid (voorschoolse periode);
2. de fase van beginnende geletterdheid (groep 1-4);
3. de fase van gevorderde geletterdheid (groep 5-8).

Het zwaartepunt van het technisch lezen ligt volgens Struiksmā (2009) in de groepen 3 tot en met 5. Hij stelt dat vooral deze groepen cruciaal zijn voor het verwerven van voldoende technische leesvaardigheid.

Na de foneem-grafeemkoppeling (het aanvankelijke lezen) wordt geoefend om te komen tot directe woordherkenning. Het voortgezet technisch lezen richt zich op het

vlot decoderen van woorden. Oefening moet leiden tot accuratesse en automatisering. Wanneer de accuratesse toeneemt verschuift de aandacht naar de snelheid van lezen. Naarmate een leerling minder bezig is met het ontsleutelen van woorden neemt de invloed van begripsaspecten op het lezen toe (Van der Leij, 2003).

2.3. Het belang van technisch lezen

Voor de lezers die meedoen aan dit onderzoek verloopt het proces van technisch lezen niet vloeiend. Het niet vlot kunnen lezen kan voor deze leerlingen ingrijpende gevolgen hebben. Vanaf groep vijf richt het lezen zich steeds meer op het leren van algemene en vakgerichte kennis. Het gaat bij vakken als geschiedenis, aardrijkskunde, biologie en dergelijke om wat de tekst de lezer wil leren. Een zwakke lezer richt zich bij het lezen voornamelijk op het decoderen van het geschreven woord en niet op wat hij leest. Het niet goed technisch kunnen lezen vormt een belemmering voor het begrijpend lezen en het leren en heeft daarnaast een negatieve invloed op de schoolloopbaan (Vernooy, 2006). Hierdoor nemen de leesmotivatie en het leesplezier af. De belemmeringen die een leerling ervaart op het gebied van lezen en, als gevolg daarvan, op leren kunnen leiden tot sociaal-emotionele problemen. Volgens Loonstra en van Schalkwijk (1999) is dat afhankelijk van de ernst van het leesprobleem, de mate van belemmering die de leerling ervaart en hoe een leerling omgaat met de belemmering.

De mogelijke gevolgen van leesproblemen kunnen beperkt worden door goed leesonderwijs, vroegtijdige signalering en het inzetten van effectieve interventies bij zwakke lezers. Snow (1998) benadrukt het belang van goed preventief leesonderwijs door te stellen dat slecht leesonderwijs met name in het eerste jaar een langetermijneffect heeft voor lezers. Deze lezers hebben grotere kans om door de jaren heen onder te presteren dan degenen die wel goed leesonderwijs krijgen. Zwakke lezers hebben veel oefening nodig om accurater en sneller te kunnen lezen (Van der Leij, 2006). Hiervoor zijn interventieprogramma's ontwikkeld zoals Connect, Ralfi en Samen Beter Lezen. Vernooy (2006) zegt dat, hoewel de interventies verschillend van aanpak zijn, het doel van deze aanpakken neerkomt op het maken van leeskilometers door de lezer. Het is de verantwoordelijkheid van de school om zwakke lezers hierin te begeleiden. Naast de school kunnen ook ouders hierin een grote rol spelen.

2.4. De rol van de ouders bij het leesproces van hun kind

In het Protocol Leesproblemen en Dyslexie voor het Speciaal Basisonderwijs (Wentink e.a., 2008), worden twee rollen aan de ouders toegekend met betrekking tot de leesontwikkeling van hun kind: een stimulerende en een begeleidende rol.

2.4.1. De stimulerende rol van ouders bij het leesproces van hun kind

Onderzoek toont aan dat een sterke betrokkenheid van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind een positieve invloed hierop heeft (Vernooy, 2006). Dat geldt voor zowel de voorschoolse periode als voor de periode dat een kind naar school gaat. In de fase van ontluikende geletterdheid, de voorschoolse periode, komt een kind vanaf de geboorte in contact met het gesproken woord door interactie met anderen uit zijn omgeving (Wentink e.a., 2008). Daarmee start dus al heel vroeg de taalontwikkeling. In de fase van ontluikende geletterdheid leert een kind spreken, luisteren en wordt een begin gemaakt met de ontwikkeling van de woordenschat. In paragraaf 2.1. is aangegeven dat woordenschat een rol speelt bij begrijpend lezen. Het belang hiervan is dat een lezer die minder goed en snel in staat is een tekst op woordniveau te begrijpen minder in staat is om op hoger niveau vlotte associaties te maken tussen de verschillende woorden (Van der Leij, 2003). Voor de taalontwikkeling en daarmee ook voor de woordenschat is een rijke taalomgeving belangrijk. Ouders spelen hierin een grote rol door de omgeving talig te maken, door te communiceren met het kind en door het kind in contact te laten komen met het geschreven woord. Het voorlezen van (prenten)boeken bevordert niet alleen de taalontwikkeling en de woordenschat van het kind, maar ook ervaren zij dat hun ouders (voor)lezen en boeken belangrijk vinden (Vernooy, 2006). Klaassen en Stienstra (1999) ondersteunen dit door te zeggen dat de leesmotivatie van het kind positief beïnvloed wordt wanneer ouders hun eigen leesplezier laten blijken.

2.4.2. De begeleidende rol van ouders bij het leesproces van hun kind

Wanneer het lezen niet vanzelf gaat kunnen ouders naast stimuleren hun kind ondersteunen en motiveren door te laten merken dat zij het lezen op school belangrijk vinden en daar belangstelling voor hebben (Klaassen & Stienstra, 1999). Wanneer er extra oefening voor lezen nodig is kunnen ouders actief helpen door hun kind te begeleiden bij het maken van leeskilometers. Het maken van leeskilometers is belangrijk, omdat een zwakke lezer meer leertijd nodig heeft dan een gemiddelde

lezer om de leesvaardigheid te verbeteren (Klaassen & Stienstra, 1999) Evidence based programma's als Ralfi, Connect en Samen beter lezen hebben aangetoond dat 4x 15 minuten per week extra lezen leidt tot positieve resultaten met betrekking tot de technische leesvaardigheid van leerlingen. Bovendien is 4 x 15 minuten per week lezen beter dan één uur per week, omdat het ten goede komt aan de taakgerichtheid en de motivatie van de lezer.

De rol van de ouders, als begeleider van hun kind, is volgens Klaassen & Stienstra (1999) effectief wanneer:

- ouders gemotiveerd zijn om hun kind te ondersteunen in het samen thuis lezen;
- de relatie tussen ouders en kind ontspannen is;
- de ouders de activiteiten rondom lezen, zoals voorlezen of samen hardop lezen, afstemmen op de interesses van hun kind;
- ouders weten hoe ze hun kind het beste kunnen ondersteunen. Het gaat dan om zaken als het corrigeren van fouten, het geven van positieve feedback, het voordoen en het samen lezen.

Wanneer het ouders lukt om een effectieve rol te spelen bij de leesontwikkeling van hun kind zal dat ten goede komen aan zijn leesontwikkeling en zal de leesmotivatie en het leesplezier toenemen (Paternotte, 2009).

Uit onderzoek van onder andere Koekebacker (Mientjes e.a., 2006) blijkt dat de invloed van een goede leesmotivatie op de leesontwikkeling heel groot is. Wanneer een leerling een goede leesmotivatie heeft zal het zelfstandig meer lezen en dus meer leeskilometers maken. En dat heeft weer een positieve invloed op de leerprestaties van het kind.

Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethodologie

In dit hoofdstuk wordt aangegeven hoe het onderzoek is opgezet en wordt uitgevoerd.

3.1. Inleiding

In hoofdstuk 2, de literatuurstudie, wordt aangegeven welke rol ouders kunnen spelen bij de leesontwikkeling van hun kind. Ouders kunnen een taalrijke omgeving voor hun kind creëren. Daarnaast kunnen ouders actief betrokken worden bij de leesontwikkeling door hun kind met leesproblemen thuis te begeleiden door middel van samen hardop lezen. Dit onderzoek richt zich op het thuis lezen van ouders samen met hun kind met leesproblemen.

3.2. Onderzoeksvraag en deelvragen

De centrale onderzoeksvraag:

Heeft het gedurende tien weken thuis lezen van ouders van SBO Noorderlicht met hun kind met leesproblemen een aantoonbaar positief effect op de vaardigheid van technisch lezen op woord- en tekstniveau?

Deelvragen:

1. Wat is het belang van technisch lezen?
2. Wat is volgens de literatuur het belang van het betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind?
3. Waar hebben ouders van SBO Noorderlicht behoefte aan in de begeleiding vanuit school om samen met hun kind met leesproblemen thuis te kunnen lezen?
4. Heeft de interventie een positief effect op de technische leesvaardigheid op woord- en tekstniveau?
5. Heeft het samen thuis lezen een aantoonbaar positieve invloed op het leesplezier van de leerling?
6. Hoe is de begeleiding en het thuis lezen tijdens de interventie door de ouders ervaren?
7. Hoe is het thuis lezen tijdens de interventie door de kinderen ervaren?
8. Welke onderdelen van de begeleiding vanuit school hebben de leerlingen van SBO Noorderlicht geholpen om thuis met hun ouders te kunnen lezen?

De vragen worden beantwoord vanuit de literatuur en door enquêtes, een schaalmeting, een nulmeting, een interventie en een eindmeting.

3.3. De onderzoeksgroep

In de middenbouw van SBO Noorderlicht zitten 43 leerlingen in de leeftijd van 8 tot 10 jaar. Elke leerling heeft een eigen leer- en ontwikkelingslijn, aangegeven in het ontwikkelingsperspectief. Van deze 43 leerlingen scoren 16 leerlingen (= 37,2%) onder de eigen ontwikkelingslijn. Van deze 16 leerlingen worden 2 leerlingen (= 12,5%) via zorgroute 3 begeleid met lezen door de intern begeleider. Één leerling (= 6,25%) wordt via zorgroute 4, externe hulp, begeleid met lezen.

Deze 3 leerlingen worden uitgesloten van deelname. De ouders van de overige 13 leerlingen zijn benaderd om samen met hun kind te participeren in het onderzoek. Drie ouders hebben, zonder opgaaf van reden, aangegeven niet deel te nemen aan het onderzoek. Een ouder heeft haar enthousiasme laten blijken, maar kan in verband met een verhuizing niet deelnemen. Na instemming van de overige 9 ouders om te participeren in het onderzoek zijn hun kinderen benaderd met dezelfde vraag als die aan de ouders is gesteld. Alle 9 kinderen hebben ingestemd om aan het onderzoek mee te doen. Dat betekent dat de onderzoeksgroep bestaat uit 9 ouders en hun kind met leesproblemen.

3.4. De opzet van het onderzoek

De gekozen onderzoeksvorm is het actieonderzoek. Dit soort onderzoek is voor een professional bij uitstek geschikt om een praktijksituatie te onderzoeken en te verbeteren. Een actieonderzoek kent een plan voor handelen en onderzoeken. Beide dienen op elkaar afgestemd te zijn. De reflectie vormt de verbinding tussen handelen en onderzoeken (Harinck, 2010).

De opzet van dit onderzoek typeert zich als een experiment. Een experiment is gericht op de vraag of een bepaalde behandeling of aanpak aantoonbaar tot resultaten leidt (Harinck, 2010). In dit onderzoek wordt onderzocht of het actief betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind met leesproblemen leidt tot een aantoonbaar positief effect op de technische leesvaardigheid op woord- en tekstniveau.

Op SBO Noorderlicht zitten leerlingen met leerproblemen, achterblijvende leerontwikkeling, gedragsproblemen en/of sociaal-emotionele problemen. Door de diversiteit van leerlingen met problemen is het niet mogelijk om een controlegroep samen te stellen. Door het ontbreken van een controlegroep typeert de opzet zich als quasi-experimenteel. Hierdoor kunnen de bevindingen minder hard aangetoond worden dan in een zuiver experiment waar wel een controlegroep is. Harinck (2010) stelt dat een verbetering van de praktijksituatie een stap in de goede richting is, maar dat de bewijsvoering een voorlopig karakter heeft.

3.5. De interventie

Het thuis samen lezen van ouders met hun kind met leesproblemen vindt plaats gedurende tien weken. Er dient minimaal 4x 15 minuten per week hardop gelezen te worden. De ouders nemen de rol van begeleider aan. In een enquête voorafgaand aan het samen thuis lezen, geven ouders aan waar zij behoefte aan hebben wat betreft begeleiding vanuit school om samen thuis met hun kind te kunnen lezen. De enquête bevat meerkeuzevragen waarvan de resultaten worden weergegeven in tabellen. De gevonden data worden weergegeven in hoofdstuk 4. Afhankelijk van de resultaten van de enquête wordt begeleiding door de onderzoeker gerealiseerd door het evidence based programma Samen Beter Lezen. In hoofdstuk 5 wordt de opzet van de begeleiding weergegeven.

3.6. Onderzoeksmiddelen

- Om het effect te meten van de interventie wordt er een nul- en een eindmeting gedaan. Voor het lezen op woordniveau wordt de DMT gebruikt (Cito, 2009). Deze toets meet de accuratesse en de leessnelheid op woordniveau. De scores (kwantitatief) van de nul- en de eindmeting van een leerling worden omgezet in een leerrendement. De resultaten per leerling worden in een tabel verwerkt.
- Om het effect te meten van leesvaardigheid op tekstniveau wordt er een nul- en een eindmeting gedaan met behulp van de AVI-toets. De AVI-toets meet de accuratesse en de leessnelheid op tekstniveau. Er worden drie niveaus onderscheiden:
 1. Het beheersingsniveau: voldoende niveau
 2. Het instructieniveau: oefenniveau
 3. Het frustratieniveau: onvoldoende niveau

Het beheersingsniveau wordt als nulmeting gebruikt. Het instructieniveau is het niveau waarop thuis gelezen wordt.

- De resultaten van de nul- en de eindmeting worden weergegeven in een grafiek.
- Om na te gaan wat deelnemende ouders nodig hebben om samen met hun kind met leesproblemen thuis te kunnen lezen is, voorafgaand aan het onderzoek, de ouders een enquête aangeboden. De enquête bestaat uit meerkeuze vragen. De kwantitatieve resultaten hiervan worden in een tabel weergegeven.
- Om na te gaan of het samen thuis lezen een positieve invloed heeft gehad op het leesplezier van de leerling wordt er een nul- en een eindmeting van het leesplezier gedaan door een schaalmeting. De kwantitatieve resultaten worden in een grafiek weergegeven
- Tot slot wordt aan ouders en leerlingen gevraagd hoe zij het thuis lezen hebben ervaren. Dat gebeurt door middel van een enquête voor de ouders en een enquête voor de kinderen. Hiermee wordt een antwoord gegeven op deelvraag 4. De enquête bestaat uit meerkeuzevragen met ruimte om het antwoord toe te lichten. De kwantitatieve en kwalitatieve gegevens worden weergegeven in een tabel.

3.7. Betrouwbaarheid, validiteit en triangulatie

Een onderzoek is betrouwbaar te noemen wanneer het dezelfde resultaten oplevert wanneer het onderzoek op precies dezelfde manier wordt herhaald (Kallenberg, 2007). Er is sprake van betrouwbaarheid wat betreft de kwantitatieve toetsresultaten wanneer de DMT en de AVI-toetsen, beide Cotaan geregistreerd, volgens voorschrift afgenomen worden. Deze toetsen meten wat men wil weten, namelijk het technisch leesniveau op woord- en tekstniveau. Daardoor zijn de kwantitatieve gegevens, verkregen door de DMT en AVI, valide.

De kwalitatieve resultaten van dit onderzoek, verkregen door enquêtes, zijn minder valide, omdat het een kleine specifieke onderzoeksgroep betreft. Er kunnen geen algemeen geldende uitspraken gedaan worden. Voor SBO Noorderlicht is het resultaat belangrijk, omdat het mogelijk tot verbetering leidt van het actief betrekken van ouders bij de leesproblemen van hun kind.

Een manier om de validiteit van het onderzoek te verhogen is het toepassen van triangulatie (Kallenberg, 2007). Dat betekent dat het onderzoek vanuit verschillende invalshoeken benaderd wordt (Harinck, 2010).

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Het Leerlingvolgsysteem en Cotaan geregistreerde toetsen
- Leerlingen
- Ouders
- Literatuurstudie

3.8. Schematische opbouw van het onderzoek

Tabel 1

Datum	Actie	Onderzoeksmiddel	Betrokkenen
16-12-2010	Selectie leerlingen	Leerlingvolgsysteem	Onderzoeker
21-12-2010	Benadering ouders		Onderzoeker
10-01-2011	Afname vragenlijst	Enquête	Onderzoeker Ouders
11-01-2011	Nulmeting	DMT	Intern Begeleider
12-01-2011	Nulmeting	AVI toets	Intern Begeleider
12-01-2011	Meting instructieniveau	AVI toets	Intern Begeleider
18-01-2011	Bijeenkomst deelnemende leerlingen		Onderzoeker
18-01-2011	Ondertekening deelnemersverklaring		Onderzoeker
18-01-2011	Schaalmeting leesplezier	Puntenschaal	Onderzoeker
20-01-2011	Ouderavond		Onderzoeker Ouders
24-01-2011	Start interventie		Ouders Leerlingen
14-02-2011	Telefonisch contact		Onderzoeker Ouders
15-02-2011	Bijeenkomst		Onderzoeker Leerlingen
14-03-2011	Telefonisch contact		Onderzoeker Ouders
04-04-2011	Einde interventie		
05-04-2011	Eindmeting	DMT	Intern Begeleider
05-04-2011	Eindmeting	AVI	Intern Begeleider
05-04-2011	Afname vragenlijst	Enquête	Ouders
07-04-2011	Afname vragenlijst	Enquête	Onderzoeker Leerlingen
07-04-2011	Schaalmeting leesplezier	Puntenschaal	Onderzoeker Leerlingen
08-04-2011	Uitreiking deelnemerscertificaat		Onderzoeker Leerlingen
18-05-2011	Informatiebrief		Onderzoeker Ouders

3.9. De voortgang van de interventie

Om de voortgang van samen thuis lezen van ouders met hun kind met leesproblemen te bewaken zijn de volgende afspraken gemaakt:

- elke week gedurende tien weken leveren leerlingen op maandag een logboek bij de onderzoeker in. In dit logboek (zie bijlage 4) is te zien hoe vaak een leerling gelezen heeft, hoe lang, met wie en wat hij gelezen heeft. Als er aanleiding is voor overleg met ouder en/of kind wordt dit door de onderzoeker geïnitieerd. Of ouders daadwerkelijk 4x 15 minuten per week hebben gelezen wordt zichtbaar gemaakt in een tabel;
- in de periode van tien weken worden ouders twee maal telefonisch benaderd door de onderzoeker om de voortgang van het thuis lezen te bespreken. De kwalitatieve resultaten worden weergegeven in een tabel.

Hoofdstuk 4 Data analyse en resultaten

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten weergegeven. Er wordt een antwoord gegeven op de deelvragen aan de hand van de gevonden data.

4.1. Deelvragen

- 1 Wat is het belang van technisch lezen? Deze vraag is reeds beantwoord door middel van de literatuurstudie in hoofdstuk 2.
- 2 Wat is volgens de literatuur het belang van het betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind? Deze vraag is reeds beantwoord door middel van de literatuurstudie in hoofdstuk 2.
- 3 Waar hebben ouders van SBO Noorderlicht behoefte aan in de begeleiding vanuit school om samen met hun kind met leesproblemen thuis te kunnen lezen?
- 4 Heeft de interventie een positief effect op de technische leesvaardigheid op woord- en tekstniveau?
- 5 Heeft het samen thuis lezen een aantoonbaar positieve invloed op het leesplezier van de leerling?
- 6 Hoe is de begeleiding en het thuis lezen tijdens de interventie door de ouders ervaren?
- 7 Hoe is het thuis lezen tijdens de interventie door de kinderen ervaren?
- 8 Welke onderdelen van de begeleiding vanuit school heeft de leerlingen van SBO Noorderlicht geholpen om thuis met hun ouders te kunnen lezen?

4.2. Data deelvraag 3

Deelvraag 3: Waar hebben ouders van SBO Noorderlicht behoefte aan in de begeleiding vanuit school om samen met hun kind met leesproblemen thuis te kunnen lezen?

Aan de deelnemende ouders van SBO Noorderlicht is, voorafgaand aan het samen thuis lezen, een enquête aangereikt. Hierin hebben de ouders kunnen aangeven waar ze behoefte aan hebben wat betreft de begeleiding vanuit school. De antwoorden op de vragen van deze vragenlijst bepalen uiteindelijk hoe de begeleiding vanuit school gerealiseerd is.

4.2.1. Data door ouders gewenste begeleiding vanuit school

Tabel 2

	Ja	Nee	Weet ik niet	Niet nodig	Door school en door ouders
1. Voorlichting m.b.t. samen thuis lezen	9			*	
2. Boekjes worden door school verzorgd	8				1
3. Uw kind wordt ook door school begeleid	8			1	
4. Bij problemen thuis tijdens de interventie ondersteuning door onderzoeker	6	2	1		
5. Persoonlijk contact tijdens de interventie	9				
	1 x	2x	3x	4x	Wanneer nodig
6. Hoe vaak tussentijds contact		5	2		2

* een grijs gearceerde cel is bij deze vraag niet van toepassing.

Uit tabel 2 blijkt dat alle ouders voorlichting willen met betrekking tot het samen thuis en dat zij tussentijds contact met de onderzoeker wenselijk vinden. Acht ouders willen dat hun kind begeleid wordt door school bij het samen thuis lezen.

4.3. Data deelvraag 4

Deelvraag 4: Heeft de interventie een positief effect op de technische leesvaardigheid op woord- en tekstniveau?

4.3.1. Data technische leesvaardigheid op woordniveau

Om het effect van de interventie te meten op de vaardigheid van het technisch lezen op woordniveau is er, voorafgaand aan de interventie, een nulmeting gedaan door middel van de Drie Minuten Toets (DMT). Na 10 weken is opnieuw de DMT afgenomen om de eindmeting te bepalen. Het leerrendement in dle's van de eindmeting is omgezet in procenten. 1 dle is 1 maand.

Onderstaande tabel geeft het leerrendement weer na 10 weken samen thuis lezen van ouders met hun kind met leesproblemen.

Tabel 3

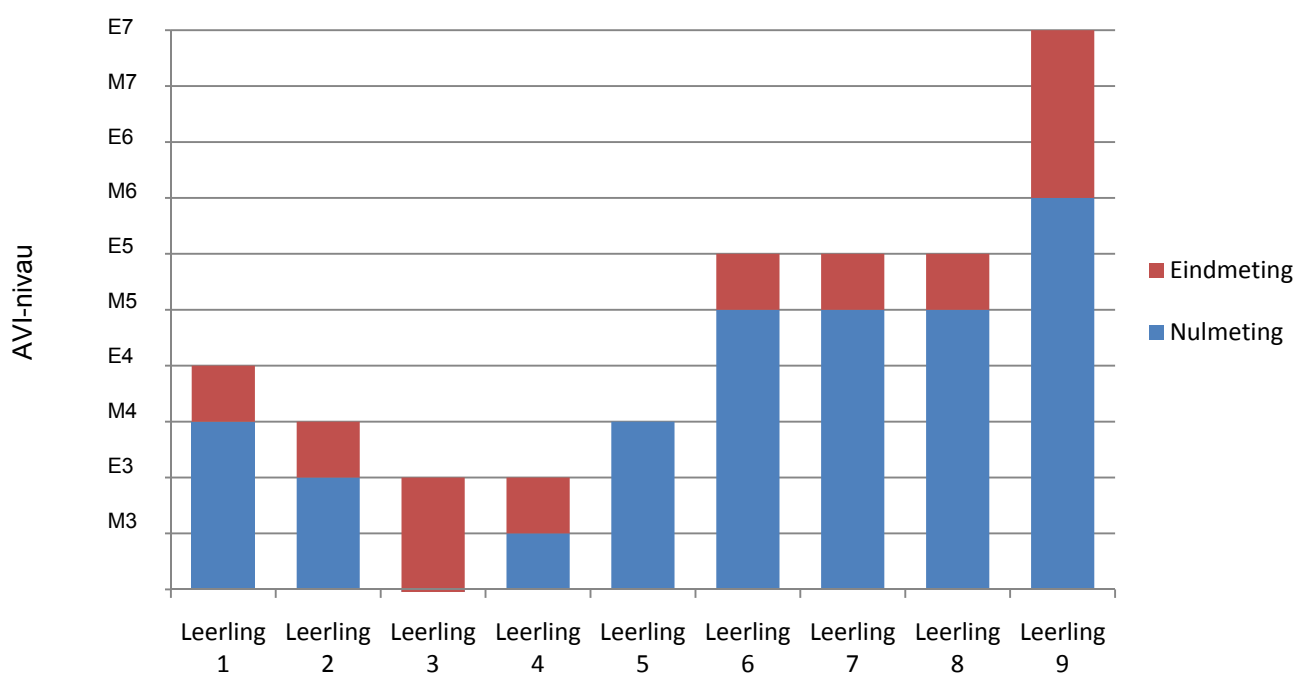
leerling	DL Nul- meting	Dle nulmeting	Dle eindmeting	Stijging in dle	Leerrendement in % na 10 weken interventie
1	35	14	17	3	120%
2	25	9	11	2	80%
3	25	5	7	2	80%
4	15	5	7	2	80%
5	15	9	15	6	240%
6	25	14	24	10	400%
7	25	19	23	4	160%
8	45	20	23	3	120%
9	45	29	38	9	360%

Uit tabel 3 blijkt dat na 10 weken interventie het leerrendement van alle leerlingen minimaal 80% of hoger is. De leerlingen 5, 6 en 9 boekten de meeste vooruitgang.

4.3.2. Data technische leesvaardigheid op tekstniveau

Om het effect van de interventie te meten op de vaardigheid van het technisch lezen op tekstniveau is er, voorafgaand aan de interventie, een nulmeting gedaan door middel van de AVI-toets. Het beheersingsniveau is de nulmeting. Na de interventie van 10 weken is opnieuw de AVI-toets afgenomen om de eindmeting te bepalen. Het beheersingsniveau op dat moment is de eindmeting. Onderstaande grafiek geeft de kwantitatieve resultaten van de AVI-niveaus weer van de nul- en de eindmeting.

Grafiek 1: AVI-niveau

Uit grafiek 1 blijkt dat alle leerlingen, uitgezonderd leerling 5, bij de eindmeting minimaal 1 AVI-niveau hoger scoren. Opvallend is dat leerling 9 na tien weken thuis lezen 3 AVI-niveaus stijgt. Leerling 3, met de grootste achterstand van het technisch lezen tekstniveau, stijgt na tien weken thuis lezen met 2 AVI-niveaus naar beheersingsniveau E3.

Gegevens van de vooruitgang van de grafiek AVI-niveau omgezet in Leerrendement in %. 1 AVI-niveau = 5 maanden.

Tabel 4

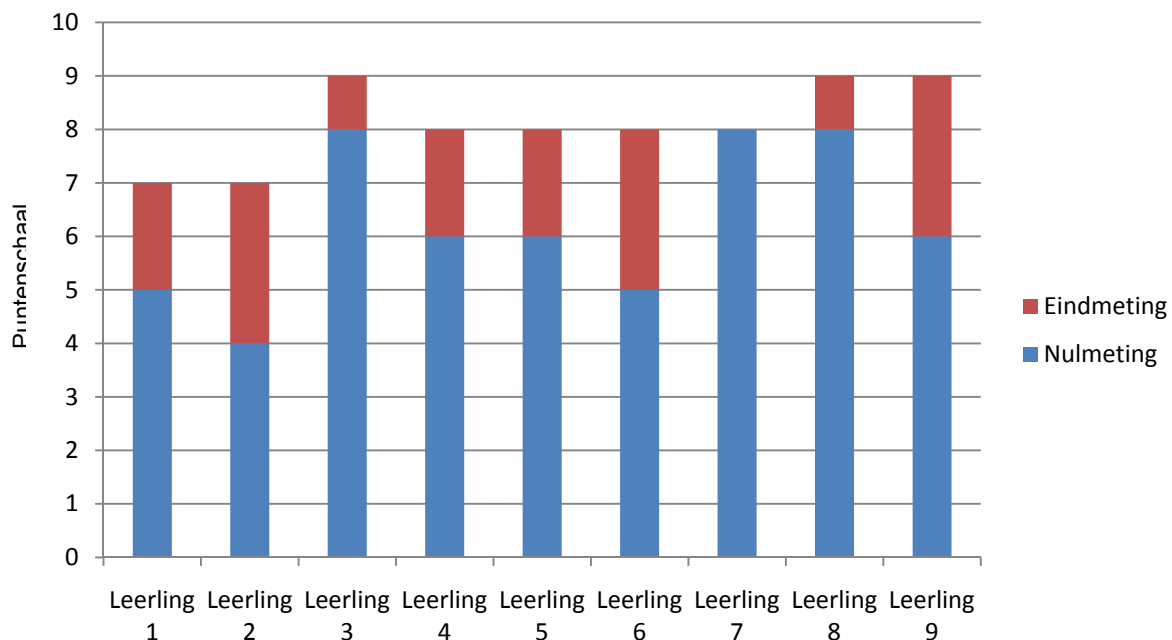
Leerling	Stijging aantal AVI-niveaus na 10 weken interventie	Rendement na 10 weken interventie in %
1	1	200%
2	1	200%
3	2	400%
4	1	200%
5	0	0%
6	1	200%
7	1	200
8	1	200%
9	3	600%

4.4. Data deelvraag 5

Deelvraag 5: *Heeft het samen thuis lezen een aantoonbaar positieve invloed op het leesplezier van de leerling?*

Om het antwoord op deze vraag te geven is er voorafgaand aan de interventie een nulmeting gedaan. De leerlingen hebben een cijfer voor het leesplezier gegeven op een schaal van 1 tot en met 10. Na de interventie hebben de leerlingen opnieuw een cijfer gegeven voor hun leesplezier. De grafiek Leesplezier geeft de kwantitatieve resultaten weer van de nul- en de eindmeting van het leesplezier.

Grafiek 2: Leesplezier

Uit grafiek 2 is af te leiden dat het leesplezier van alle leerlingen, uitgezonderd leerling 7, omhoog is gegaan. Bij de nulmeting is het laagste punt een 4. Bij de eindmeting is het laagste punt een 7.

4.5. Data met betrekking tot deelvraag 6

Deelvraag 6 *Hoe is de begeleiding en het thuis lezen tijdens de interventie door ouders ervaren?*

Na 10 weken samen thuis lezen van ouders met hun kind met leesproblemen is aan de ouders een enquête voorgelegd. Er is hen gevraagd hoe zij de begeleiding vanuit school en het thuis lezen met hun kind ervaren hebben.

4.5.1. Data van de ervaringen van ouders over het samen thuis lezen

De kwantitatieve gegevens van de vragenlijst die ouders hebben ingevuld worden weergegeven in tabel 4. Voor 1, 2 en 8 geldt: N=7. Voor de rest geldt: N=9

Tabel 5

	Heel zinvol	zinvol	Weinig zinvol	Niet zinvol
1. De informatie tijdens de ouderavond	5	2	0	0
2. De filmpjes over hoe thuis te lezen	2	4	1	0
3 De map met materialen	1	7	1	0
4. Tweemaal tussentijds contact	0	9	0	0
5. De begeleiding van mijn kind vanuit school	0	9	0	0
6. Het werken met de logboeken	3	6	0	0
7. Het geven van positieve feedback	4	5	0	0
	Helemaal waar	Waar	Niet Waar	Helemaal niet waar
8. De boekjes van school zijn leuk	3	4	0	0
9. 4x 15 minuten per week lezen is te doen	0	2	2	5
10. Het samen thuis lezen met mijn kind vind ik leuk	2	5	2	0
11. De rol van leesbegeleider zijn is fijn	1	6	2	0
	Ja	Nee	Weet ik niet	
12. Mijn kind is beter gaan lezen	6	0	3	
13. Het samen thuis lezen heeft een positieve invloed op het leesplezier	6	0	3	
	Ja, 4x per week	Ja, <4 x per week	Nee	Weet ik niet
14. Mijn kind begeleiden met lezen blijf ik na de interventie doen	0	7	1	1

Uit tabel 5 blijkt dat de begeleiding door de meeste ouders als 'heel zinvol' of 'zinvol' is ervaren. 4x 15 minuten per week lezen wordt door de meeste ouders als niet te doen ervaren

4.5.2. Gegevens met betrekking tot de ingevulde logboeken

De ouders vulden gedurende de interventie wekelijks een logboek in. In tabel 5 is aangegeven hoe vaak een leerling per week heeft gelezen en of er daadwerkelijk 15 minuten per keer is gelezen.

Tabel 6

	L1	L2	L3	L4	L5	L6	L7	L8	L9
Week1 Keer: Tijd:	2 15	4 15	3 >15	4 15	4 15	4 15	4 15	2 15	4 >15
Week2 Keer: Tijd:	3 15	3 15	4 15	2 15	4 15	4 >15	4 <15	4 <10	4 >15
Week 3 Keer: Tijd:	0	3 15	3 >15	4 15	4 15	4 >15	4 <15	4 <10	4 >15
Week 4 Keer: Tijd:	2 15	4 15	3 >15	4 >15	4 15	4 15	4 <15	4 <10	4 15
Week 5 Keer: Tijd:	2 15	3 15	4 15	3 >15	4 15	4 >15	4 <15	4 <10	4 15
Week 6 Keer: Tijd:	2 15	4 15	4 15	3 15	4 15	4 15	4 <15	4 <10	4 15
Week 7 Keer: Tijd:	2 15	4 15	3 >15	4 15	4 15	4 >15	4 <15	4 <10	4 >15
Week 8 Keer: Tijd:	2 10	3 15	4 15	4 15	4 15	4 15	4 <15	4 <10	4 >15
Week 9 Keer: Tijd:	2 15	4 15	4 15	3 15	4 15	4 >15	4 <15	4 <10	4 >15
Week 10 Keer: Tijd:	2 15	3 15	3 >15	4 15	4 15	4 15	4 <15	4 <10	4 15

Uit tabel 6 blijkt dat de leerlingen 5, 6, 7 en 9 daadwerkelijk 4x 15 minuten per week hebben gelezen. De leerlingen 1, 2, 3 en 4 hebben zowel in aantal keren per week als in tijd minder dan 4x 15 minuten gelezen. Leerling 8 heeft wel 4x per week gelezen, maar in tijd <10 minuten.

4.5.3.Samenvatting van de kwalitatieve gegevens van het tweemaal telefonisch contact van de onderzoeker met de ouder over de voortgang van het samen thuis lezen

Tijdens het telefonisch contact hebben 8 ouders van de 9 ouders aangegeven dat zij geen problemen ervaren met het lezen op zich. Een ouder gaf aan dat ze het moeilijk vond om haar kind te motiveren.

Van de 9 ouders hebben 5 ouders aangegeven waarom het hen niet lukte om 4 keer per week te lezen. Een drukke agenda was in alle 5 de gevallen debet aan het niet 4x per week kunnen lezen.

Twee ouders hebben aangegeven dat zij wel 4x 15 minuten in de week samen hebben gelezen, maar dat het als belastend ervaren werd. Het werd volgehouden , omdat ze hun afspraak met de onderzoeker wilden nakomen.

Deze informatie zal meegenomen worden in de aanbeveling die gedaan wordt aan de directie.

4.6. Data deelvraag 7

Deelvraag 7: Hoe is het thuis lezen tijdens de interventie door de kinderen ervaren?

Na 10 weken samen thuis lezen van ouders met hun kind met leesproblemen is aan de kinderen een enquête voorgelegd. Er is hen gevraagd hoe zij het thuis lezen ervaren hebben.

4.6.1. Data van de ervaringen van leerlingen over het samen thuis lezen

De kwantitatieve gegevens van de vragenlijst die de kinderen hebben ingevuld worden weergegeven in onderstaande tabel. N=9

Tabel 7

	Helemaal waar	Waar	gewoon	Niet Waar	Helemaal niet waar
1.Samen lezen met papa of mama is leuk	1	5	1	2	0
2. 4x 15 minuten per week lezen is geen probleem	2	4	*	2	1
3. De boekjes van school zijn leuk	3	4		1	0
	Ja	Nee	Weet ik niet		
4. Ik ben beter gaan lezen	7	0	2		
	Ja, 4x per week	Ja, <4 x per week	Nee	Weet ik niet	
5. Ik blijf na de interventie doorgaan met het samen lezen	1	4	1	3	

* een grijs gearceerde cel is bij deze vraag niet van toepassing

Uit tabel 7 blijkt dat 6 kinderen 4x 15 minuten per week lezen geen probleem vinden. 7 van de 9 kinderen vinden dat zij beter zijn gaan lezen. Van de 5 kinderen die, na de interventie, door willen gaan met het samen lezen geven er 4 aan dat ze minder dan 4x per week willen lezen.

4.7. Data deelvraag 8

Deelvraag 8: *Wat van de begeleiding heeft de leerlingen van SBO Noorderlicht geholpen om thuis met hun ouders te kunnen lezen?*

4.7.1. Data met betrekking tot wat de leerlingen van SBO Noorderlicht heeft geholpen om thuis met hun ouders te kunnen lezen

De kwantitatieve gegevens worden weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 8

Wat heeft jou geholpen bij het samen thuis lezen? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.	
	N=9
De deelnemersverklaring	8
De logboeken	7
Boekjes lenen van school	6
Het deelnemerscertificaat	6
Het contact met de onderzoeker	7
Het krijgen van complimentjes	7

Uit tabel 8 blijkt dat voor het merendeel van de leerlingen alle onderdelen geholpen hebben bij het samen thuis lezen. De deelnemersverklaring scoort het hoogst.

4.8. Samenvatting

In dit hoofdstuk is een overzicht gegeven van de onderzoeksgegevens die verzameld zijn tijdens het actieonderzoek met betrekking tot het samen thuis lezen van ouders met hun kind met leesproblemen.

- Uit de resultaten van de DMT blijkt dat het leerrendement, na 10 weken interventie, voor alle leerlingen minimaal 80% of hoger is.
- De resultaten van de AVI-toets laten een stijging zien van minimaal 1 AVI-niveau of meer bij 8 leerlingen. In leerrendement 200% of meer. Bij 1 leerling is dat niet het geval en is het leerrendement 0%.
- Uit de punten die gegeven zijn voor het leesplezier blijkt dat 8 van de 9 leerlingen het leesplezier bij de eindmeting een hoger cijfer geven dan bij de nulmeting. Voor 1 leerling is het leesplezier hetzelfde gebleven.

- Uit de enquête voor ouders met betrekking tot hoe zij het thuis samen lezen ervaren hebben blijkt dat ouders zowel de begeleiding vanuit school als het lezen met hun kind overwegend als zinvol of positief hebben ervaren.
- Uit de wekelijks ingevulde logboeken blijkt dat 4 ouders daadwerkelijk 4 x 15 minuten per week hebben gelezen.
- Uit het tweemaal tussentijds telefonisch contact van onderzoeker met ouders blijkt dat een drukke agenda mogelijk debet is aan het minder dan 4 per week 15 minuten.
- Uit de enquête van de leerlingen met betrekking tot hoe zij het thuis samen lezen ervaren hebben blijkt dat zij het lezen met hun ouder overwegend als positief hebben ervaren.
- Uit de enquête die door alle 9 kinderen is ingevuld, blijkt dat wat betreft de begeleiding vanuit school, alle 6 items die de leerlingen geholpen hebben om thuis te kunnen lezen (paragraaf 4.6.1.) een 6 of hoger scoren.

Hoofdstuk 5: Conclusies

Dit hoofdstuk bevat conclusies met betrekking tot de onderzoeksvraag en de deelvragen op grond van de gevonden data in hoofdstuk 4.

5.1. Conclusies met betrekking tot de centrale onderzoeksvraag

In dit onderzoek is de centrale onderzoeksvraag: *Heeft het gedurende tien weken thuis lezen van ouders van SBO Noorderlicht met hun kind met leesproblemen een aantoonbaar positief effect op de vaardigheid van technisch lezen op woord- en tekstniveau?*

In paragraaf 5.1.1. en 5.1.2. worden conclusies getrokken met betrekking tot de centrale onderzoeksvraag.

5.1.1. Conclusie met betrekking tot de technische leesvaardigheid op woordniveau

In hoofdstuk 4.2.1. zijn de resultaten gepresenteerd van de technische leesvaardigheid op woordniveau van de leerlingen. Wat voor alle leerlingen geldt is dat het leerrendement in tien weken minimaal 80% is. Opvallend hier is dat de leerlingen 5, 6 en 9 een leerrendement na tien weken hebben van respectievelijk 240%, 400% en 360%. Dat zijn hoge scores. Deze scores kunnen mogelijk verklaard worden door twee aspecten:

1. Bij zowel de leerlingen 5, 6 als 9 is bij de nulmeting het verschil tussen de didactische leeftijd (dl = aantal maanden genoten onderwijs) en de didactische leeftijdsequivalent (dle = leerresultaat) minder groot dan van de andere deelnemende leerlingen. (hoofdstuk 4.2.1). Van der Leij (2003) stelt dat door een combinatie van de didactische leeftijd met de didactische leeftijdsequivalent ($dle:dl$) het mogelijk is om vorderingen van de leerling in een leerrendement (lr) uit te drukken. Wanneer de didactische leeftijd gelijk is aan de didactische leeftijdsequivalent is er sprake van een leerrendement van 100%. Het leerrendement is belangrijk voor het signaleren van de ernst van de leesachterstand. Hoe lager het leerrendement, hoe groter de achterstand, hoe zwakker de lezer. Bij eerdergenoemde leerlingen is bij de nulmeting het leerrendement hoger dan van de overige leerlingen. Dit betekent dat de achterstand van deze leerlingen wat betreft de technische leesvaardigheid op

woordniveau minder groot is dan van de overige leerlingen (met uitzondering van leerling 7). Hieraan kan gekoppeld worden dat daardoor de leesproblemen ook minder groot zijn (Van der Leij, 2006), waardoor deze leerlingen na extra effectieve leestijd, hoger scoren dan de overige leerlingen.

2. In hoofdstuk 4.4.2. blijkt uit de tabel met betrekking tot de ingevulde logboeken dat de leerlingen 5, 6 en 9 en ook leerling 7 de enige vier zijn die daadwerkelijk, zoals afgesproken, 4x 15 minuten per week hebben gelezen.

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat het thuis samen lezen gedurende tien weken van ouders van SBO Noorderlicht met hun kind met leesproblemen een aantoonbaar positief effect heeft op de vaardigheid van technisch lezen op woordniveau.

5.1.2. Conclusie met betrekking tot de technische leesvaardigheid op tekstniveau

In hoofdstuk 4.2.2. worden de resultaten van de technische leesvaardigheid op tekstniveau van de leerlingen zichtbaar. Voor 8 van de 9 leerlingen geldt dat het leerrendement in tien weken minimaal 200% is. Voor één leerling (leerling 5) is het leerrendement na tien weken 0%. Gezien het hoge leerrendement van 240% op woordniveau van leerling 5 zou je op tekstniveau ook een leerrendement verwachten. Dat dit niet gebeurd is kan mogelijk deels worden verklaard door het feit dat leerling 5 bij de nulmeting van de technische leesvaardigheid op tekstniveau geen achterstand liet zien.

Gezien de resultaten kan geconcludeerd worden dat het thuis samen lezen gedurende tien weken van ouders van SBO Noorderlicht met hun kind met leesproblemen een aantoonbaar positief effect op de vaardigheid van technisch lezen op tekstniveau.

Gezien de hoge resultaten in tien weken tijd op zowel woord- als tekstniveau kan gezegd worden dat de leerrendementen boven verwachting zijn.

In hoofdstuk 2, de literatuurstudie, is aangegeven dat evidence based programma's als Ralfi, Connect en Samen Beter Lezen hebben aangetoond dat 4x 15 minuten per week extra lezen leidt tot positieve resultaten met betrekking tot de technische leesvaardigheid van leerlingen. In dit onderzoek wordt dat bevestigd. Vernooy (2006) onderschrijft dat door te zeggen dat hoewel de interventieprogramma's verschillend

zijn van opzet, het doel van deze aanpakken neerkomt op het maken van leeskilometers. Het maken van leeskilometers heeft een positieve invloed op de leesontwikkeling van een kind.

Klaassen & Stienstra (1999) stellen dat extra leestijd belangrijk is, omdat een zwakke lezer meer leertijd nodig heeft om de leesvaardigheden te verbeteren dan een gemiddelde lezer. Dat wordt bevestigd door Van der Leij (2006) die stelt dat een zwakke lezer veel oefening nodig heeft om accurater en sneller te kunnen lezen. Gezien de resultaten van de leerlingen in dit onderzoek is het belang en het effect van extra leestijd aangetoond.

5.2. De begeleiding vanuit school: opzet en conclusies

5.2.1. Inleiding

De ouders hebben voorafgaand aan het onderzoek een enquête ingevuld waarin zij hebben kunnen aangeven waar zij tijdens het samen thuis lezen behoefte aan hebben wat betreft de begeleiding vanuit school. De resultaten hiervan zijn richtinggevend geweest voor de opzet van de begeleiding. In paragraaf 5.2.2. wordt de opzet van de begeleiding toegelicht. In paragraaf 5.2.3. worden er conclusies getrokken met betrekking tot de begeleiding vanuit school.

5.2.2. De opzet

In hoofdstuk 4.1.1. zijn de resultaten van de ouderenquête gepresenteerd.

Uit deze gegevens is onder andere gebleken dat alle ondervraagde ouders behoefte hebben aan **voorlichting** over hoe ze het beste kunnen samen lezen met hun kind. Acht van de negen ouders hebben aangegeven dat **begeleiding** van hun kind vanuit school wenselijk is. Op grond van deze twee behoeften van ouders is ervoor gekozen om de oefenmethode Samen Beter Lezen (Klaassen & Stienstra, 1999) in te zetten. Deze oefenmethode voldoet aan eerder genoemde behoeften van de ouders. Samen Beter Lezen is een evidence based oefenmethode die zich met name richt op zwakke lezers in groep 4 tot en met 8 met als doel het verbeteren van de technische leesvaardigheid. Er dient 4x 15 minuten per week gelezen te worden en de lezer wordt begeleid door een tutor. In dit onderzoek zijn dat de ouders. De voorlichting van de onderzoeker aan de deelnemende ouders houdt het volgende in:

- er worden achtergronden van lezen en leesproblemen gegeven;
- het belang van positieve feedback wordt aangegeven;

- middels een schema wordt een voorbeeld gegeven van hoe je positieve feedback kunt geven (zie bijlage 6a);
- er wordt aangegeven wat je kunt doen als de lezer een woord niet kan lezen of fout leest (zie bijlage 6b);
- er worden logboeken aangereikt waarin ouders de voortgang van het lezen met hun kind kunnen vastleggen (zie bijlage 4).

Voorlichting is, voorafgaand aan het lezen thuis, door de onderzoeker gerealiseerd tijdens een ouderavond voor de ouders die deelnemen aan het onderzoek. In hoofdstuk 2, de literatuurstudie, benadrukken Klaassen & Stienstra (1999) dat voorlichting geven aan en begeleiding van ouders belangrijk is. Wanneer ouders weten hoe ze het beste hun kind kunnen ondersteunen en begeleiden bij het lezen heeft dat een positieve effect op de rol van de ouder als leesbegeleider van hun kind en dat heeft weer een positieve invloed op de leesontwikkeling van het kind. Tijdens de ouderavond is er expliciet aan ouders gevraagd of 4x 15 minuten lezen per week te doen is. Zeven ouders hebben aangegeven dat het geen probleem zou geven. Twee ouders hebben aangegeven dat het belastend zou zijn, maar dat het wel zou lukken.

De leerlingen hebben, na instemming om deel te nemen aan het onderzoek, een deelnemersverklaring (zie bijlage 7) getekend waarin duidelijke afspraken staan vermeld. Op de logboeken van de ouders (zie bijlage 4) hebben de leerlingen kunnen aangeven hoe zij per keer het samen lezen vonden gaan. Elke week hebben de leerlingen het logboek persoonlijk bij de onderzoeker ingeleverd. Door onderzoeker is hierop positieve feedback gegeven.

De voorlichting die de ouders hebben ontvangen over wat te doen als een woord niet of fout gelezen wordt, hebben ook de leerlingen gekregen. Na 10 weken thuis lezen hebben de leerlingen een deelnemerscertificaat (zie bijlage 8) ontvangen van de onderzoeker. De materialen die hiervoor gebruikt zijn komen uit de oefenmethode Samen Beter Lezen, maar zijn door de onderzoeker aangepast.

5.2.3. Conclusies met betrekking tot de begeleiding

Na de interventie is de ouders een enquête aangeboden waarin zij hebben kunnen aangeven hoe zij de begeleiding vanuit school hebben ervaren. Uit de tabel waarin de gegevens van de enquête verwerkt zijn (hoofdstuk 4.4.1.-1 t/m 7) komt naar voren dat alle facetten van de begeleiding door de meeste ouders als (heel) zinvol ervaren zijn. Op grond van deze gegevens kan worden vastgesteld dat de begeleiding vanuit school als positief ervaren is.

Na de interventie is de leerlingen een enquête aangeboden waarin zij hebben kunnen aangeven wat van de begeleiding vanuit school hen geholpen heeft om thuis te kunnen lezen. In hoofdstuk 4.6.1. worden de resultaten in een tabel weergegeven. De deelnemersverklaring, de logboeken, het boeken lenen van school, het deelnemerscertificaat, het contact met de onderzoeker en het krijgen van complimentjes wordt overwegend (minimaal 6 van de 9 leerlingen per onderdeel) als positief ervaren om samen thuis te kunnen lezen. Op grond van deze gegevens kan worden vastgesteld dat alle onderdelen van de begeleiding een bijdrage hebben geleverd aan de leerlingen om thuis kunnen lezen.

5.3 Conclusies met betrekking tot het leesplezier

Voorafgaand aan de interventie hebben de leerlingen een cijfer gegeven op een schaal van 0-10, voor het leesplezier op dat moment. Na 10 weken thuis lezen is opnieuw een cijfer gegeven voor het leesplezier. In hoofdstuk 4.3. is de nul- en de eindmeting in een grafiek verwerkt. Hieruit is af te leiden dat 1 leerling bij zowel de nul- als de eindmeting het leesplezier een 8 geeft. De overige leerlingen hebben 1 tot 3 punten meer gegeven voor het leesplezier bij de eindmeting. Het laagste punt bij de nulmeting is een 4, bij de eindmeting een 7.

Conclusie: op grond van de gevonden data kan worden vastgesteld dat het samen thuis lezen een aantoonbaar effect heeft op het leesplezier van de leerling.

In hoofdstuk 2, de literatuurstudie, geeft Paternotte (2009) aan dat het leesplezier toeneemt wanneer ouders een effectieve rol spelen bij de leesontwikkeling van hun kind. In dit onderzoek wordt dat bevestigd. Dat het leesplezier is toegenomen is belangrijk, omdat leesplezier een positieve invloed heeft op de leesmotivatie.

Mientjes e.a. (2006) stellen dat een goede leesmotivatie een positieve invloed heeft

op de leesontwikkeling. Wanneer een kind een goede leesmotivatie heeft zal het zelfstandig meer lezen en dus meer leeskilometers maken. En dat heeft weer een positieve invloed op de leerprestaties van het kind.

5.4. Bevindingen van ouders en leerlingen met betrekking tot het thuis lezen

5.4.1. Ouders

In hoofdstuk 4.5.1. worden de resultaten weergegeven met betrekking tot de ervaringen van ouders. Hieruit zijn een aantal conclusies te trekken:

- de meeste ouders (7) vinden het lezen met hun kind leuk;
- door de meeste ouders (7) wordt de rol als begeleider van hun kind als fijn ervaren;
- de meeste ouders (7) vinden 4 x 15 minuten per week lezen niet te doen. Dit geeft aan dat de ouders er anders over zijn gaan denken, omdat op de ouderavond dezelfde vraag gesteld werd en de meeste ouders(7) het geen probleem vonden om 4x per week te lezen;
- de meeste ouders (6) vinden dat het samen thuis lezen een positieve invloed heeft op het leesplezier van hun kind;
- de meeste ouders (6) vinden dat hun kind beter is gaan lezen.

5.4.2. Leerlingen

In hoofdstuk 4.5.1. worden de resultaten weergegeven met betrekking tot ervaringen van de leerlingen. Hieruit zijn volgende conclusies te trekken:

- het samen thuis lezen wordt door de meeste leerlingen (7) gewoon of leuk gevonden;
- de meeste leerlingen (6) vonden 4 keer per week 15 minuten lezen geen probleem tijdens het onderzoek;
- na de interventie willen 5 leerlingen doorgaan met het samen thuis lezen. Voor 4 van deze leerlingen geldt dat ze minder dan 4x per week willen lezen;
- de meeste leerlingen (7) vinden dat ze, door het samen thuis lezen, vooruit zijn gegaan met lezen.

5.5. De betekenis van de resultaten van het onderzoek voor de praktijksituatie

Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden met een kleine groep leerlingen van SBO Noorderlicht blijft de geldigheid van de resultaten beperkt tot de onderzoeksgroep. Verder onderzoek is nodig om vast te stellen of deze resultaten ook behaald worden in andere groepen binnen SBO Noorderlicht.

De leerlingen die aan dit onderzoek meewerkten hebben een gemiddelde intelligentie. Op SBO Noorderlicht zijn ook leerlingen met een beneden- of laaggemiddelde intelligentie. Interessant is om te onderzoeken wat voor resultaten dit onderzoek voor hen oplevert.

Terugkijkend naar de aanleiding en de verlegenheidsituatie kan vastgesteld worden dat het samen thuis lezen een positieve invloed heeft op de leesontwikkeling en het leesplezier van de leerling. Bovendien kan gezegd worden dat de visie van SBO Noorderlicht wat betreft het betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind toe is aan bijstelling door nieuwe inzichten van dit praktijkonderzoek.

5.6. Eindconclusie en aanbevelingen

Dit onderzoek heeft aangetoond dat het actief betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind een aantoonbaar positief effect heeft op de technische leesvaardigheid op woord- en tekstniveau en op het leesplezier van leerlingen.

Deze bevindingen leiden tot de volgende aanbevelingen:

- het belang van ouders actief betrekken bij de leesontwikkeling van hun kind wordt aangegeven aan directie en team;
- op grond van dit praktijkonderzoek wordt doorgegaan met het actief betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind;
- in de eerste helft van schooljaar 2011-2012 wordt in andere groepen van SBO Noorderlicht onderzoek gedaan of het actief betrekken van ouders bij de leesontwikkelingen van hun kind vergelijkbare resultaten geeft;
- op basis van dit onderzoek en het aanbevolen vervolgonderzoek komt er een voorstel van begeleiding afgestemd op de behoeften van ouders en leerlingen voor het thuis samen lezen;
- de voorstellen zijn niet alleen bedoeld voor zwakke lezers, maar ook voor ouders en leerlingen die graag thuis willen lezen zonder dat er sprake is van een leesachterstand;

- in het schooljaar 2011-2012 wordt er een voorlichtingsavond en/of workshop gegeven waar ouders achtergrondinformatie aangeboden krijgen over het samen thuis lezen met hun kind;
- einde schooljaar 2011-2012 wordt op SBO Noorderlicht, daar waar het kan, het betrekken van ouders bij de leesontwikkelingen van hun kind een vanzelfsprekendheid.

Hoofdstuk 6

In dit hoofdstuk wordt teruggeblikt op het proces van het tot stand komen van dit meesterstuk.

6.1. Het voorstel

Voorafgaand aan het onderzoek heb ik een voorstel voor onderzoek in moeten dienen. Daar begon voor mij het proces. Al snel kwam ik erachter dat het onderwerp dat ik in eerste instantie voor ogen had en waar ik me al aardig voor had ingelezen in de vakantie, niet uitvoerbaar was, omdat in de opzet mijn toetsen niet valide waren. Dat was even slikken, maar vol goede moed maakte ik een nieuw voorstel waarin ik in groep 3, waar ik werkzaam ben, iets wilde onderzoeken dat te maken had met effectieve leestijd. In mijn enthousiasme heb ik daar teveel onderwerpen bij betrokken, waardoor het onderzoek als zodanig niet uitvoerbaar was. Inmiddels voelde ik tijdsdruk en dat was niet prettig. Wat ik ondertussen geleerd had van de feedback van mijn afstudeerbegeleidster is dat ik minder groot moest kijken. Ik heb het tweede voorstel, dat ik aan de kant had geschoven, opnieuw bekeken en daaruit één onderwerp genomen: het betrekken van ouders bij de leesontwikkeling van hun kind. Het voorstel werd goedgekeurd. Het schrijven van voorstellen is voor mij een belangrijk onderdeel geweest van het hele proces. Het kostte me wat zweetdruppeltjes maar ik heb er veel van geleerd. Het grote voordeel van een voorstel maken is dat er al een duidelijke lijn is wanneer het onderzoek start.

6.2. Het onderzoek

6.2.1. De aanloop naar het onderzoek

Mijn onderzoek, waarin ik ouders betrek bij de leesontwikkeling van hun kind, vond ik een grote uitdaging. Van het belang ervan was ik overtuigd, maar of het daadwerkelijk ging lukken was in het begin wel spannend. Enerzijds was ik ervan overtuigd dat het zou slagen, anderzijds was mijn overtuiging vooral gestoeld op intuïtie en ervaring en dat hield een risico in. Ik heb goed nagedacht over wat de kans van slagen zou kunnen vergroten. Ik kwam op het idee om ouders zelf te laten aangeven wat zij dachten nodig te hebben om thuis te kunnen lezen. Op deze manier betrok ik ouders bij de opzet van het onderzoek. Wat de leerlingen betreft wist ik drie dingen zeker: heel duidelijke afspraken maken, een goed contact hebben tijdens het onderzoek en positieve feedback geven. In dat opzicht was ik

heel blij met het feit dat acht van de negen ouders aangegeven hadden dat ze de begeleiding van hun kind vanuit school wenselijk vonden.

De ouders hadden al ingestemd, maar zonder de instemming van hun kind kon er niet deelgenomen worden aan het onderzoek. Na de voorlichting konden de leerlingen zelf kiezen of ze wilden meedoen. Wanneer de leerling wilde meedoen werd er officieel een deelnemersverklaring (bijlage 7) getekend door de leerling en mij waarin de afspraken duidelijk aangegeven stonden. Meedoen betekende: je verplichten tot deelname aan het onderzoek. Alle gevraagde leerlingen ondertekenden. Op dat moment was voor mij de basis gelegd om het onderzoek in gang te zetten. Een aantal risico's, zoals afhaken tijdens het onderzoek, waren kleiner geworden door ouders al in een vroeg stadium te betrekken bij het onderzoek en leerlingen zelf hun keus te laten maken. Vanaf dat moment had ik er alle vertrouwen in dat het goed zou gaan. De uitdaging kon beginnen.

6.2.2. Het onderzoek

Tijdens de informatieve ouderavond bleek dat alle gevraagde ouders gemotiveerd waren om deel te nemen aan het onderzoek. Hun enthousiasme vergroete mijn vertrouwen in de afloop van het onderzoek. Bovendien vond ik het heel leuk om met deze groep ouders en hun kinderen aan de slag te gaan. De logboeken en het tussentijds telefonisch contact zorgden ervoor dat ik de voortgang van het onderzoek kon volgen. Het begeleiden van ouders en leerlingen is heel goed gegaan. Ik heb weinig problemen ervaren. Als ik het onderzoek opnieuw moest doen zou ik niet zoveel veranderen. Wat ik wel anders zou doen is het maken van enquêtes. Ik zou veel meer eenduidigheid aanbrengen in de antwoorden, omdat bij de verwerking van de data bleek dat het moeilijk was om de antwoorden te verwerken in een tabel, omdat de keuzeantwoorden te verschillend waren. Dit beschouw ik als leerwinst.

6.3. Feedback

Het afgelopen jaar is feedback van groot belang geweest bij de realisatie van mijn onderzoek. De feedback werd gegeven door vier medestudenten en afstudeerbegeleidster Thea Deckers. De uitvoering van het onderzoek was voor mij anders dan het beschrijven ervan. De uitvoering op school was bekend terrein evenals het werken met ouders en leerlingen. Een meesterstuk schrijven is van een andere orde; die materie was onbekend voor mij, evenals de speciale voorschriften.

Dat viel niet altijd mee. Er zijn momenten geweest dat ik eraan twijfelde of het wel ging lukken. Weer herformuleren, het hield niet op voor mijn gevoel. Door de gedachte dat het allemaal bij het proces hoorde, begon ik maar weer opnieuw en gelukkig altijd met een positief resultaat. Feedback krijgen en geven houdt je kritisch ten aanzien van je eigen onderzoek en dat van de ander. Je bent betrokken bij elkaar als studenten en je kunt elkaar steunen en motiveren als het tegen zit. Stoom afblazen is vaak al voldoende om weer verder te gaan.

6.4. De effecten van het onderzoek voor mezelf

Het opzetten en uitvoeren van mijn praktijkonderzoek heeft een positieve bijdrage geleverd aan het vergroten van de competenties die hieronder beschreven worden.

Interpersoonlijke competentie:

De sfeer waarin ik samenwerkte met ouders en hun kinderen was open en prettig. Naar ouders en kinderen luisteren en hen ruimte geven om hun mening te geven of suggesties te doen hebben hiertoe geleid. Het vroeg van mij vaardigheden zoals open staan voor de ander, in contact blijven, luisteren en alert te zijn op signalen.

(Ortho)pedagogische competentie:

Deze competentie is ruimschoots aan de orde geweest tijdens het onderzoek.

Vragen waar ik een antwoord op heb gezocht waren onder andere:

- Waar hebben leerlingen behoefte aan wat betreft de begeleiding vanuit school?
- Hoe motiveer ik leerlingen?
- Hoe ga ik mijn rol als onderzoeker invullen naar ouders en leerlingen toe?
- Hoe houd ik de sfeer open?
- Op welke manier kan ik de deelnemende ouders ondersteunen zodat zij niet afhaken tijdens het onderzoek?

Vakinhoudelijke en (ortho)didactische competentie:

Door literatuurstudie heb ik mijn kennis vakinhoudelijk vergroot. Om te onderzoeken wat aan begeleiding het beste zou aansluiten bij de behoeften van deze ouders en hun kind, heb ik me verdiept in de verschillende evidence based programma's.

Organisatorische competentie:

Een praktijkonderzoek doet een appèl op je organisatorische vaardigheden. Zonder een goede organisatie zal een praktijkonderzoek niet van de grond komen. In mijn onderzoek bestond de organisatie uit het plannen van een ouderavond, voorlichting geven, afspraken maken met ouders en leerlingen, het onderhouden van contacten, de toetsmomenten inplannen en vooral het houden van overzicht zodat je weet wat er gaande is.

Competent in samenwerken:

Deze competentie werd niet alleen gevraagd bij het samenwerken met de ouders en hun kind, maar ook bij het samenwerken met medestudenten en mijn afstudeerbegeleidster. Elkaar ondersteunen, motiveren en stimuleren is van grote meerwaarde geweest tijdens het praktijkonderzoek.

Competent in reflectie en ontwikkeling

Als ik terugkijk op dit jaar waarin ik ben bezig geweest met dit praktijkonderzoek dan heeft dit onderzoek een grote bijdrage geleverd aan mijn professionele ontwikkeling. Ik weet nu hoe ik een onderzoek kan opzetten, mijn inhoudelijke kennis is vergroot evenals eerder genoemde competenties. Reflecteren is hier voor een groot deel debet aan geweest. Hoewel ik soms moeite had met het constant reflecteren zorgde het er wel voor dat ik kritisch bleef kijken naar mezelf en waar ik mee bezig was.

Dat de resultaten van het onderzoek, waarin ouders actief zijn betrokken bij de leesontwikkeling van hun kind met leesproblemen, boven verwachting zijn gebleken heeft me veel energie gegeven om dit meesterstuk te schrijven. Dat ik middels dit praktijkonderzoek een positieve bijdrage lever aan de leesontwikkeling van onze leerlingen is voor mij de grootste winst!

Literatuurlijst

Atteveldt, A. van, (2003). *Dyslexie, verschillende oorzaken in verschillende landen?*
Bron: Kennislink.nl.

Boerman, R. (2008). *Ethische uitgangspunten bij praktijkonderzoek* (Reader Fontys OSO).

Harinck, F., (2009). *Basisprincipes praktijkonderzoek*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

Huizinga, H., (1993). *Kinderen leren lezen*. Baarn: Bekadidakt.

Kallenberg, T., Koster, B., Onstenk, J. & Scheepsmma, W. (2007). *Ontwikkeling door onderzoek*. Utrecht/Zutphen: Thieme Meulenhof.

Klaassen, H. & Stienstra, A., (1999). *Samen Beter Lezen*. Amersfoort: CPS.

Leij, A. van der (2003). *Leesproblemen en Dyslexie*. Rotterdam: Lemniscaat.

Loonstra, J. & Schalkwijk, F. (1999). *Omgaan met dyslexie, sociale en emotionele aspecten*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

Mientjes, C. (e.a.) 2006. *Dyslexie, zorg van ons allemaal*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

Paternotte, A., (2009). *Houvast bij leesproblemen & dyslexie op de basisschool, een leidraad voor ouders*. Bilthoven: Balans.

Snow, C., Burns, S. & Griffin, P. (1998). *Preventing reading difficulties in young children*. Washington DC: National Academic Press.

Struiksma, A., Leij, A. van der & Vieijra, J. (2009). *Diagnostiek van technisch lezen en aanvankelijk spellen*. Amsterdam: VU.

Thomassen, A., Noordman, L. & Eling, P. (1991). *Lezen en begrijpen*. Amsterdam: Swets & Zeitlinger.

Vernooy, K., (2006). *Elke leerling een competente lezer*. Amersfoort: CPS.

Vernooy, K., (2006). *Effectief omgaan met risicolezers*. Amersfoort: Wilco.

Wentink, H., Verhoeven, L. & Druenen, M., (2008). *Protocol leesproblemen en dyslexie voor groep 1 en 2*. Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands.

Wentink, H., Verhoeven, L. & Druenen, M., (2008). *Protocol leesproblemen en dyslexie voor groep 5-8*. Nijmegen : Expertisecentrum Nederlands.

Wouters, E. & Wentink, H., (2005). *Protocol Leesproblemen en Dyslexie voor het Speciaal Basisonderwijs*. Nijmegen: MacDonald / SSN.

www.sbonoorderlicht.nl.

Bijlagen

Bijlage 1: Enquête 1 ouders

Bijlage 2: Enquête 2 ouders

Bijlage 3: Enquête leerlingen

Bijlage 4: Logboek

Bijlage 5: Feedback

Bijlage 6A: Correctieprocedure

Bijlage 6B: Correctieprocedure

Bijlage 7: Deelnemersverklaring

Bijlage 8: Deelnemerscertificaat

Bijlage 1: Enquête 1 ouders

Datum:

De volgende vragen gaan over wat voor u van belang is voor het samen thuis lezen met uw kind. Met het samen thuis lezen wordt bedoeld *het begeleiden van uw kind bij het hardop lezen van een tekst door uw kind*.

1 Voorlichting vanuit school over hoe ik mijn kind het beste kan begeleiden met het hardop lezen stel ik op prijs.

- ☐ ja
- ☐ nee
- ☐ weet ik niet

2 De teksten of boekjes die ik met mijn kind thuis samen ga lezen worden door school verzorgd.

- ☐ ja, dat is fijn
- ☐ nee, dat doe ik zelf
- ☐ een combinatie van beide

3 Niet alleen u maar ook uw kind wordt met het samen thuis lezen begeleid vanuit school. Welk antwoord is van toepassing op u?

- ☐ ja, dat is fijn
- ☐ nee, dat is niet nodig
- ☐ weet ik niet

4 Gedurende de periode dat ik thuis met mijn kind lees vind ik persoonlijk tussentijds contact met de school belangrijk.

- ☐ ja, dat is fijn.
- ☐ nee, dat is niet nodig.
- ☐ weet ik niet

5 Hoe vaak denkt u dat persoonlijk tussentijds contact wenselijk is uitgaande van een periode van 3 maanden?

- ☐ een keer per drie weken
- ☐ een keer per vier weken
- ☐ een keer per zes weken
- ☐ eanneer nodig

6 Als ik en mijn kind ondanks instemming en goede afspraken problemen krijgen met het samen thuis lezen wil ik hierbij ondersteuning vanuit school.

- ☐ ja, dat zou fijn zijn
- ☐ nee, dat is niet nodig dat los ik zelf op
- ☐ Weet ik niet

7 Is er met betrekking tot de begeleiding vanuit school voor u iets niet aan de orde gekomen of heeft u vragen over het samen thuis lezen? Dan hebt u hieronder ruimte om uw vraag te stellen of uw opmerking plaatsen.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ik dank u hartelijk voor uw medewerking.

Annemarie de Bont

Bijlage 2: Enquête 2 ouders

Datum:

De eerste zes vragen gaan over de begeleiding en de informatie die u kreeg vanuit school. Indien u niet op de ouderavond geweest bent start u met vraag 3.

Voorafgaand aan het samen thuis lezen van u met uw kind is er een ouderavond georganiseerd. Welk antwoord is voor u van toepassing op de volgende vraag?

1 De informatie die ik tijdens de ouderavond ontving over hoe ik mijn kind thuis kan begeleiden met lezen vond ik:

- ☐ heel zinvol
- ☐ zinvol
- ☐ weinig zinvol
- ☐ niet zinvol

Tijdens de ouderavond hebt u twee filmpjes gezien. Een manier van samen lezen die niet wenselijk is en een manier die wel wenselijk is.

2 Hoe hebt u deze filmpjes ervaren?

Als:

- ☐ heel zinvol
- ☐ zinvol
- ☐ weinig zinvol
- ☐ niet zinvol

Er is u een map aangereikt met materialen om thuis te gebruiken bij het samen lezen (logboeken, voorbeelden van complimenten geven, schema: wat te doen indien uw kind een woord fout leest).

3 Hoe vond u de samenstelling van deze map met materialen?

- ☐ heel zinvol
- ☐ zinvol
- ☐ weinig zinvol
- ☐ niet zinvol

Tijdens het samen thuis lezen is er tweemaal telefonisch contact met u geweest.

4 Tweemaal tussentijds telefonisch contact was voor mij:

- ☐ heel zinvol
- ☐ zinvol
- ☐ weinig zinvol
- ☐ niet zinvol

Ook is uw kind begeleid tijdens het samen thuis lezen door school.

5 Hoe vond u de begeleiding van uw kind tijdens het samen thuis lezen?

- ☐ heel zinvol
- ☐ zinvol
- ☐ weinig zinvol
- ☐ niet zinvol

6 Indien u nog iets wilt opmerken over de begeleiding of informatie die vanuit school gegeven is dan kunt u dat hieronder doen.

.....

.....

.....

De volgende vragen gaan over het samen thuis lezen van u met uw kind met leesproblemen.

7 Het samen thuis lezen met mijn kind vond ik leuk:

- ☐ helemaal waar
- ☐ waar
- ☐ niet waar
- ☐ helemaal niet waar

8 Vier keer in de week 15 minuten samen lezen vind ik geen probleem:

- ☐ helemaal waar
- ☐ waar
- ☐ niet waar
- ☐ helemaal niet waar

Teksten en leesboekjes kon uw kind uitzoeken op school en meenemen naar huis om samen met u te lezen.

9 De boekjes die mijn kind vanuit school meekreeg vond ik leuk.

- ☐ helemaal waar
- ☐ waar
- ☐ niet waar
- ☐ helemaal niet waar

10 Het werken met de logboeken vond ik:

- ☐ heel zinvol
- ☐ zinvol
- ☐ weinig zinvol
- ☐ niet zinvol

11 Het geven van complimenten (positieve feedback) tijdens het lezen vond ik:

- ☐ heel zinvol
- ☐ zinvol
- ☐ weinig zinvol
- ☐ niet zinvol

Tijdens het samen thuis lezen hebt u de rol van begeleider van uw kind gehad.

12 Hoe hebt u uw rol ervaren als leesbegeleider van uw kind?

- ☐ heel fijn
- ☐ fijn
- ☐ niet zo fijn
- ☐ niet fijn

Hieronder kunt u uw antwoord toelichten:

.....

.....

.....

13 Denkt u dat uw kind beter is gaan lezen?

- ☐ ja
- ☐ nee
- ☐ weet ik niet

14 Denkt u dat het samen thuis lezen een positieve invloed heeft gehad op het leesplezier van uw kind?

- ☐ ja
- ☐ nee
- ☐ weet ik niet

De tien weken samen thuis lezen met uw kind voor het onderzoek zijn voorbij.

15 Blijft u uw kind begeleiden door samen thuis te lezen?

- ☐ ja, dat ga ik zeker weer minimaal 4 keer per week doen
- ☐ ja, dat ga ik zeker doen, maar minder dan 4 keer in de week
- ☐ dat weet ik nog niet
- ☐ nee dat ga ik zeker niet doen

16 Indien u nog iets wilt opmerken over het samen thuis lezen van u met uw kind dan is hieronder ruimte om te dat te doen.

.....

.....

.....

Ik dank u hartelijk voor uw medewerking.

Annemarie de Bont.

Bijlage 3: Enquête leerlingen

Datum:

1 Wat heeft jouw geholpen bij het samen thuis lezen? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- ☐ de deelnemersverklaring
- ☐ de logboeken
- ☐ boekjes lenen van school
- ☐ het deelnemerscertificaat
- ☐ het contact met de onderzoeker
- ☐ het krijgen van complimentjes

2 Het samen thuis lezen met papa of mama vond ik:

- ☐ heel leuk
- ☐ leuk
- ☐ gewoon
- ☐ niet zo leuk
- ☐ niet leuk

3 Vier keer in de week 15 minuten samen lezen vind ik geen probleem.

- ☐ helemaal waar
- ☐ waar
- ☐ niet waar
- ☐ helemaal niet waar

4 Wat vond je van de leesboekjes van school?

- ☐ heel leuk
- ☐ leuk
- ☐ niet zo leuk
- ☐ niet leuk

5 Denk je dat je beter bent gaan lezen?

- ☐ ja
- ☐ nee
- ☐ weet ik niet

6 Blijf je doorgaan met het samen thuis lezen?

- ☐ ja, dat ga ik zeker weer minimaal 4 keer per week doen
- ☐ ja, dat ga ik zeker doen, maar minder dan 4 keer in de week
- ☐ dat weet ik nog niet
- ☐ nee, dat ga ik zeker niet doen

Voordat je begon met het samen thuis lezen heb je een cijfer gegeven voor het plezier in lezen dat je toen had. Nu je 10 weken thuis gelezen hebt mag je nog een keer een cijfer geven voor het plezier in lezen dat je op dit moment hebt.

7 Welk punt, tussen 0 t/m 10, krijgt jouw leesplezier op dit moment?

.....

Als je nog iets wilt zeggen over het samen thuis lezen dan kun je dat hieronder doen.

.....
.....
.....

Dankjewel voor het beantwoorden van de vragen.

Juf Annemarie

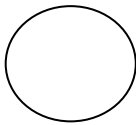
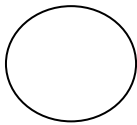
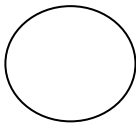
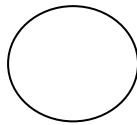
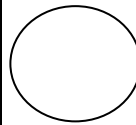
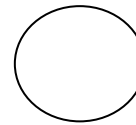
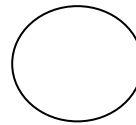
Bijlage 4: Logboek

Logboekkaart Samen Beter Lezen

NAAM:

Week:	Titel + aantal bladzijden	Tijd in minuten	Met wie?	Opmerkingen
Maandag				
Dinsdag				
Woensdag				
Donderdag				
Vrijdag				
Zaterdag				
Zondag				
Opmerkingen leerkracht:			Datum	Handtekening leerkracht

Hoe vond je het gaan? Teken een gezichtje.

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	Zaterdag	zondag
						

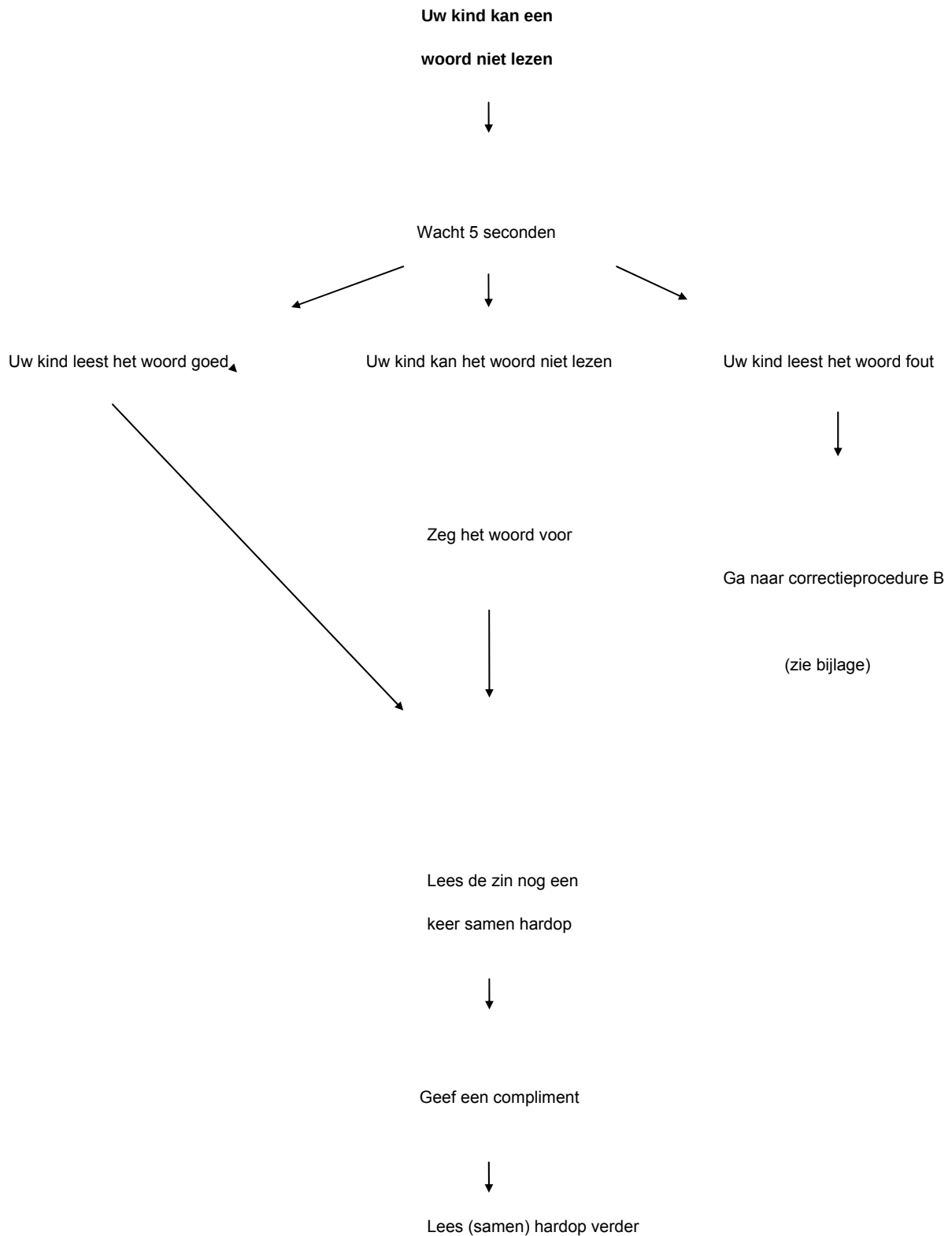
Bijlage 5: Feedback

Voorbeelden van positieve opmerkingen die u eventueel kunt gebruiken voor het logboek.

<i>Leesbegrip:</i> <i>begrijpen wat je leest</i> Vraagt meer naar betekenis Praten over het boek gaat goed Goed begrip Begrijpt het boek goed Doet erg zijn best het boek te begrijpen Begrijpt moeilijke woorden Probeert de betekenis te raden	<i>Leesaccuratesse:</i> <i>het goed lezen van woorden</i> Voorzichtig Let beter op punten en komma's Probeert lange woorden te onthouden Leest veel woorden goed Nauwelijks fouten Goede verbeteringen in uitspraak Slechts één of twee woorden verkeerd Leest ook moeilijke woorden goed Twee bladzijden zonder fouten
<i>Leeshouding:</i> <i>wat je voelt wanneer je leest</i> Zelfverzekerd Opgewekt Wilde niet stoppen Enthousiast Verwacht meer van zichzelf Geïnteresseerd Vindt het boek leuk Leest veel meer dan eerst Vraagt zelf om te gaan lezen Heeft plezier in lezen Wil graag lezen	<i>Inspanning:</i> <i>hoe goed je probeert te lezen</i> Doet goed zijn best Goede poging Houdt vol Meer wil om het goed te doen Doet er alles aan om goed te lezen Verzet veel werk Is ingespannen bezig Vandaag uitstekend gewerkt Probeert het goed te doen
<i>Leesstijl:</i> <i>de manier waarop je leest</i> Verbeterd zichzelf Goede concentratie Vloeiend lezen gaat (veel) beter Vloeiend gelezen Mooi gelezen Leest beter op toon Prettig om naar te luisteren Aarzelt veel minder Levendige manier van lezen Heeft een goed leestempo	<i>Algemene vooruitgang</i> Vandaag veel bereikt Fantastisch Het gaat (steeds) beter Doorbraak Deed het goed Heeft nog nooit zo goed gelezen Geen problemen Krijgt het lezen onder de knie Goede resultaten Gezellig geoefend Perfect

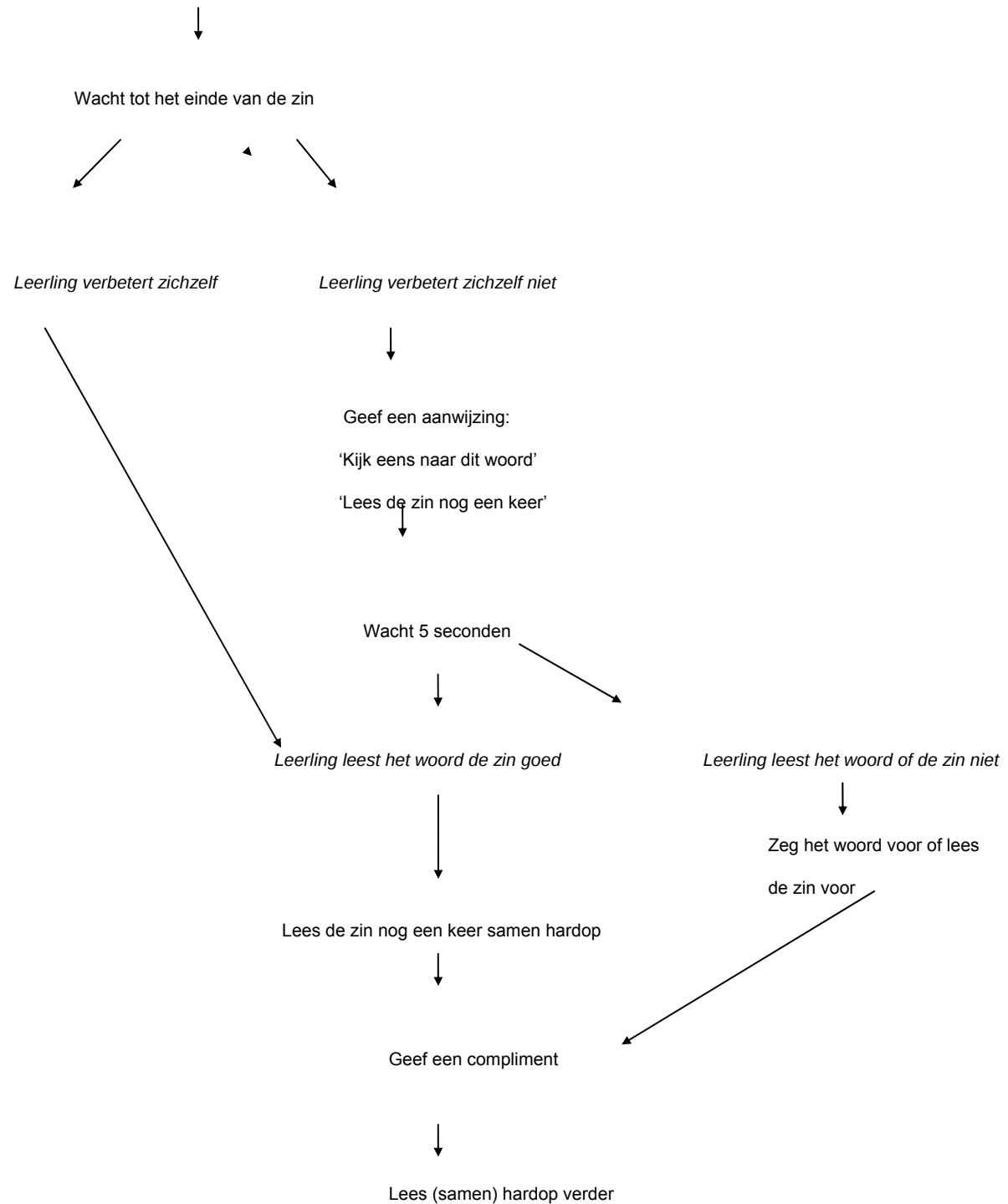
Bijlage 6A: Correctieprocedure

1 Wat doe je als je kind het woord niet kan lezen?

Bijlage 6B: Correctieprocedure

Leerling leest een woord of zin fout

Bijlage 7: Deelnemersverklaring

Deelnemersverklaring

Ik beloof:

dat ik thuis samen metlees.

Ik oefen:

- volgens de wijze van Samen Beter lezen,
- minimaal 4 keer in de week,
- een kwartier,
- voor een periode van 10 weken

SBO Noorderlicht

Datum januari 2011

Handtekening leerling:

Handtekening schoolbegeleider :

Certificaat

Dit certificaat is voor jou:

Naam van leerling

voor je deelname aan mijn
leesonderzoek.

Proficiat met je vooruitgang
voor lezen!

SBO Noorderlicht
april 2011